BASARABIA

ȘI BUCOVINA

REVISTĂ DE ISTORIE CULTURA ȘI INFORMARE

NUMĂR ÎNGRIJIT DE ECATERINA PETRE

27 MARTIE 1918 – 27 MARTIE 1991
73 DE ANI DELA REUNIREA BASARABIEI CU ROMÂNIA

Lucru știut, Basarabie. Știut și dovedit. Dovedit de însăși existența trăitorilor tăi de milenii – toți creștini, toți mușatini, români de viță veche: plăieși, răzeși, mazili.

Români!

Iar în cei 22 de ani de după Marea Unire dela 1918, rar cine, între Prut și Nistru, evoca noțiunea de "moldoveni".

Români basarabeni!

Cât despre semințiile străine, "poftite și nepoftite", vorba letopisețului, ele au început să-ți împânzească ținutul abia după 1812.

An de cotitură tragică, când, după exemplul Împăratului austro-ungar Iosif al II-lea, Țarul "scuti" și el populația băștinașă de "cătănie".

Cătănie ce, ca nicăieri pe fața Pământului, în interiorul Rusiei dura până la 25 de ani.

Și nepoftiții, "malo" și "velicoroșii", începură să curgă cu nemiluita: țărani, negustori, meștesugari, lățindu-se din "hotară în hotară pe Nistru, Serafinești, Colacin, Ceremuș, Suceava, Bistrița, Trotuș și până la Milcov..."

Paralel cu "lăcustele rusești", cei 50 de ani de scutire militară dintre Nistru și Prut aduseră, în mai puțin de un deceniu de rusificare și colonizare programată, zeci de mii de ruși, ucraineni, evrei, bulgari și găgăuzi.

Dar tot răul – cu binele lui! Aceste "lăcuste deznaționalizatoare", vorba unui cărturar lăpușnean, au făcut ca rădăcinile entității tale românești, Basarabie, să pătrundă tot mai adânc în conștiința comunității de origine a băștinașilor dintre Nistru, Tisa, Dunăre și Mare.

Nicolae LUPAN

FERDINAND I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Sfatul Țării din Basarabia, în ședința lui dela 27 Martie (9 Aprilie) 1918, votând prin 86 de voturi pentru, 3 contra, fiind și 36 abțineri, a doptat următoarea rezoluție:

În numele Poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară:

Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunărea, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută de ani și mai bine din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de Neam, pe baza principiului, ca popoarele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna,

SE UNEȘTE CU MAMA SA ROMÂNIA...

ANUL II, Nr. 1 - 2 - 3 (15) – IANUARIE - FEBRUARIE - MARTIE 1991

BUCUREȘTI, STR. ALEXANDRU DONICI Nr. 32

OMAGIU MILITARILOR BASARABENI

An de an a fost și va fi comemorat Actul Unirii dela Chișinău. Rareori însă, între Prut și Nistru, în interiorul Țării sau în afara hotarelor ei, s'a vorbit de rolul decisiv al organizațiilor militare basarabene în constituirea Sfatului Țării și revenirea propriu-zisă a Basarabiei la Patria-mamă.

Ne-am mărginit și ne mărginim doar la multiplele forme și nuanțe politice privind mișcarea națională românească din Basarabia prin prisma a tot felul de Asociații, uniuni, ziare, reviste etc.

O remarcă prin care nu vreau să diminuez rolul acestora, precum și cel al personalităților la realizarea întregirii Neamului.

Dar, unde și când am evocat noi curajul, entuziasmul și meritele incontestabile ale lui Gherman PÂNTEA în ceea ce s'a săvârșit la 21 OCTOMBRIE 1917, când cei 44 deputați, în majoritate militari, au constituit primul Sfat al Țării, și au declarat Autonomia Basarabiei; la 24–26 IANUARIE 1918, când Basarabia se afla în marea primejdie bolșevică și când Gherman Pântea dimpreună cu Ion Inculeț au chemat în ajutor Armata Română în frunte cu Ernest Broșteanu și, în sfârșit, la 27 MARTIE 1918, când deputății militari, cot la cot cu cei civili, au votat Sfânta Unire!..

Sunt oare printre noi mulți care știu că anume Gherman PÂNTEA a fost acela care printr'o telegramă falsă din partea Înaltului Comandament Militar Rus, expediată tuturor unităților militare, o r d o n a trimiterea a 1–2–3 delegați basarabeni la Congresul General al Militarilor care urma să se țină la Chișinău în acel memorabil 20 OCTOMBRIE al lui 1917?

N'a știut-o nici Kerenschi, prim-ministrul dela Petrograd. Iar când a aflat și a dat ordin ca, podporucic-ul (căpitanul) Pântea să fie arestat – era prea târziu.

Să dăm Cezarului ce e a Cezarului. Așa cum a făcut-o și distinsul bălțean Emanuil Catelli, omorât de ruși. Catelli, care la 22 Martie 1931 îi scria lui Pântea:

Dragă Cucoane Ghermane,

...Din descrierile D-tale, nu reiese în adevărată lumină tocmai activitatea, sau mai bine zis, rezultatul activității D-tale.

Eu, care te-am urmărit de aproape, începând cu înființarea primei organizații militare la Roman și terminând cu încoronarea mișcării: "Comitetul Central Militar" în Chișinău și "Sfatul Țării", sunt îndreptățit să afirm, că energia și inteligența D-tale, au făcut mai mult decât reiese din amintirile tipărite în "Dreptatea".

Eu, dragă cucoane Ghermane, sincer și obiectiv trebue să mărturisesc, că personalitatea D-tale a avut un rol mult mai mare și mai rodnic în mișcarea națională decât a reieșit din amintirile publicate.

Personalitatea D-tale a avut o influență covârșitoare în mersul progresului ideei, pe care am servit-o cu toții.

Viitorul istoric, cred că va lămuri și va arăta în adevărată lumină activitatea D-tale rodnică din timpurile cele mari.

Te rog primește o prietenească strângere de mână.

Emanuil CATELLI

O activitate demnă de urmat, cred, și la ora actuală între Nistru și Prut, unde se ridică tot mai mult glasuri în favoarea unei armate naționale!..

E timpul cred să ne "reabilităm" în fața memoriei acestui mare fiu al Neamului care a fost Gherman Pântea.

E puțin probabil ca cineva de pe fața acestui pământ românesc să nu cunoască niște amănunte în legătură cu enigma morții tragice a acestui fost Ministru de război basarabean, dela 1917 și 1918, care într'o blestemată zi, după cum mi-a relatat un anonim, a fost "rugat" la telefon să ducă, nimeni nu știe unde, Actul Unirii Basarabiei, pe care dânsul îl poseda în original, spre a fi "donat" nu știu cărui muzeu din București.

Și-a pus Gherman Pântea costumul, poate cel mai bun, cravata, poate cea mai frumoasă, a luat Actul Unirii și s'a dus.

S'a dus, dar n'a mai revenit decât luat... dela morgă.

Nicolae CHISTRUGĂ

L I T A N I E

lui Burebista

Stejar străbun
Care te 'mplânți în ceruri
Slăvită fie umbra ta,
Freamăte frunza ta,
Precum în vârf
Așa și 'n val de grâu!..
Doina noastră,
Cea din toate vremile,
Dă-ne-o nouă dangăt,
Și ne iartă iertările noastre
Precum și noi iertați am fost
Doar prin moarte!..
Ferește de oarba ispită
Sudalma ce plânge mocnită,
Și ghioaga ce-așteptă smerită
Ca brațul s'o facă cumplită
Și 'n dușman s'o mântuie 'n plin,
Amin !..

Sorin GRAȚIANU

PRECURSORI AI INTEGRITĂȚII NEAMULUI ROMÂNESC

Constantin STAMATI:

Mâhnit, și pe gânduri șăd posomorât,
Cu un dor nespus
Ș' ntristat, și dornic trăind amărât,
Mă uit spre apus...
Acolo îi viața!
Acolo-i speranța!
Să fim fericiți
De-am fi toți uniți.
Eu tânăr fiind,
Acolo lăsând

Strămoșești mormânturi – frați ce mă iubea,
Și plină de grații pe Moldova mea
Dornic părăsind.

Alexandru HAȘDEU: ...Vă trimit urări de bine din partea Basarabiei, pentru care sunt scumpe și pline de însemnare viitoarele destine ale României unite, patria-mamă; primiți aceste urări ale mele ca un glas sufletesc al unui frate, pentrucă eu sunt trup din acelaș trup și os din aceleași oase, din care sunteți plămădiți voi și în vinele mele curge același sânge românesc care curge în vinele voastre...

Multe mai sunt, despre care aș fi vrut să vă scriu, dragii mei frați Români... Oricum, fiți încredințați că sunt al vostru, un frate Român, a cărui soartă este de a îndura adevărul cel însuflețit al poetului persan: "A trăi făr' de tine și afară de tine, o patria mea scumpă!, se poate; dar o asemenea viață e mai groaznică decât de a muri mii de ori și iară a învia pentru o clipă!"

Cristinești-Hotin, Februarie 1859

Costache NEGRUZZI:

Francez, neamț, rus, ce firea te-a făcut,
Pământul tău e bine-a nu uita;
Oricui e drag locul ce l-a născut.
Eu, frații mei, oriunde-oi căuta,
Nu mai găsesc ca dulcea Românie,
De-o și hulesc câți se hrănesc în ea,
Corci venetici. Dar oricum va fi, fie,
Eu sunt român și-mi place țara mea.

Nicolae BĂLCESCU: *Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari, care întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dânsa ei trăiră, munciră, suferiră și muriră. Pentru dânsa Mircea cel Bătrân și Ștefan cel Mare se luptară toată viața lor îndelungată și traseră asupra-le năvălirea îngrozitoare a turcilor, pentru dânsa Mihai cel Viteaz cade ucis în câmpul Torda, pentru dânsa Șerban Cantacuzino bea otravă, pentru dânsa Horia moarte cumplită pe roată sufere.*

Desele războaie între Moldova și Țara Românaească n' avură altă pricină...

Alecu RUSSO: Deșteaptă-te, pământ român! biruiește-ți durerea... E vreme să ieși din amorțire, seminție a domnitorilor lumei! Aștepți oare, spre a învie, ca strămoșii să se scoale din morminte?.. Într'adevăr ei s'au sculat, și tu nu i-ai văzut... ei au grăit, și tu nu i-ai auzit... Cinge-ți coapsa ta, caută și ascultă... ziua dreptăței se apropie... toate popoarele s'au mișcat... căci fortuna mântuirei a început... Vezi! cu cât mai mult pleci capul, cu atât cei nelegiuiți își bat gioc de tine și sug sângele tău...

Aron PUMNUL: *Nația este poporul care are același sânge, vorbesce aceeași limbă și are aceleași datini sau obiceiuri. Poporul este trupul, ear' limba este sufletul nației. Pentru aceea precum trupul fără suflet este mort, așa este moartă și nația fără limbă. Naționalitatea este dumnedzeescul, vecinicul și de odată cu omul născutul drept, de a se folosi de limba sa în toate trebuințele vieții, în casă, în școală, în biserică și în cele ale cârmuirii. Nime pe lume nu poate lua dreptul acesta al limbei. – Limba românească este cel mai sfânt și mai prețios odor al nației române, pentru-că este sufletul ei.*

Pănă când se va vorbi limba românească, până atunci va trăi și nația română; ear' stângându-se limba, se stânge și nația însăși.

Mihai EMINESCU:

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân'la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
Dela Mare la Hotin
Mereu calea ne-o ațin,
Din Boian la Vatra Dornii
Au umplut omida cornii
Și streinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
. . . . .
Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia.

ZIUA MĂREAŢĂ A UNIRII

SPICUIRI DIN PROCESUL-VERBAL AL SFATULUI ŢĂRII DIN 27 MARTIE 1918

Şedinţa se deschide la orele 4 şi 15 min. p. m. sub preşedenţia lui I. C. Inculeţ în prezenţa următorilor membri ai Prezidiului: P. N. Halippa, B. M. Epuri, C. P. Misircov, I. A. Buzdugan.

În sală sunt prezenţi: toţi membrii cabinetului Republicii Moldoveneşti, Primul ministru al cabinetului român d. Marghiloman, d. Stere, Ministrul de război Hârjeu, anturajul primului ministru şi alţi mulţi reprezentanţi ai guvernului român.

PREŞEDINTELE: Salut în numele Parlamentului nostru pe capul guvernului român d. Marghiloman.

(Aplauze)

Şedinţa de astăzi, domnilor deputaţi, va fi o şedinţă istorică pentru naţiunea noastră, pentru poporul nostru. Noi trebue să depunem toate silinţele ca să eşim cu cinste în acest moment istoric. Daţi-mi voie să acord cuvântul primului ministru d. Marghiloman, pentru a face declaraţie cu ce scopa a venit la noi.

(Voci: rugăm, rugăm)

ALEXANDRU MARGHILOMAN: Marea şi sfânta problemă, de care s'a călăuzit un întreg partid politic în România, problema unirii Basarabiei în sânul patriei mame, a României, a fost pusă pentru prima dată la ordinea zilei în toate dimensiunile ei, în ziua proclamării independenţei Republicei Moldoveneşti; iar în timpurile de faţă această problemă este scoasă la iveală şi mai pronunţat mulţumită mersului istoric al lucrurilor şi însuş "Sfatul Ţării".

În vremurile de răstrişte ale Republicei Moldoveneşti când tânărul guvern s'a adresat României după ajutor, ea ca mamă iubitoare, care a auzit vocea cunoscută a copilului său, n'a întârziat să vină în ajutorul ei. Toate clasele sociale, toate partidele, ca unul, s'au grăbit să vină acolo unde-i chema datoria şi vocea sângelui. Şi iată că astăzi noi culegem roadele muncii domniilor voastre, fii adevăraţi ai poporului, şi patrioţilor, cari au muncit pentru folosul şi mărirea poporului nostru şi a întregii Românii. Cu atenţie încordată cercurile politice ale României urmăriau, ce se face pe partea cealaltă a Prutului şi când s'a ivit pericolul, care ameninţă integritatea Republicei, România înrudită s'a grăbit cu ajutorul, ca să garanteze integritatea şi nedespărţirea acestei ţări.

La conferinţa de pace din Bucureşti am lămurit condiţiunile, prin care s'ar putea păstra integritatea şi nedespărţirea Basarabiei, şi eu m'am grăbit să vin aici, în mijlocul domniilor voastre.

Din constatările şi tratativele cu reprezentanţii diferitelor fracţiuni şi partide ale parlamentului, eu am înţeles dorinţele şi cerinţele dictate de vremuri şi împrejurări, pe care noi trebue să le îndeplinim în conformitate cu obiceiurile locale, moravurile, libertăţile şi drepturile câştigate de domniile voastre şi care nu sunt în contrazicere cu interesele marei, unitei şi nedespărţitei Românii...

PREŞEDINTELE INCULEŢ: Domnilor deputaţi, are cuvântul, pentru a face o declaraţie în afară de ordinea de zi, reprezentantul blocului moldovenesc, deputatul Cijevschi.

DEPUTATUL CIJEVSCHI: Blocul moldovenesc, având în vedere activitatea şi meritele luptătorului politic şi profesorului savant Stere, basarabean, a hotărît să-l primească în mijlocul său.

PREŞEDINTELE INCULEŢ: Domnilor deputaţi, eu am avut fericirea să fac revoluţia rusă la Petrograd, unde am văzut, că în toate organizaţiile democratice şi revoluţionare, care s'au creat acolo, cei mai doriţi oaspeţi au fost emigranţii. Eu cred că reîntoarcerea mucenicului regimului ţarist, a luptătorului pentru idealurile cele mai frumoase, a profesorului Stere, nu poate fi trecută cu tăcerea, şi eu propun să-l primim în mijlocul nostru, ca pe deputatul nostru.

(Aplauze furtunoase pe toate băncile)

Toţi deputaţii se scoală în picioare şi-l ovaţionează lung şi furtunos pe profesorul Stere.

În strigătele "Trăiască profesorul Stere" şi în aplauzele necontenite ale întregei săli, profesorul se urcă la tribună şi mulţumeşte adunării.

PROFESORUL STERE: Domnilor deputaţi, în viaţa omului, ca şi a popoarelor întregi, momente aşa de înălţătoare nu sunt multe. Sunt profund emoţionat pentru încrederea, pe care mi-aţi acordat-o şi pentru greua sarcină, pe care aţi pus-o pe umerii mei, dar simt şi o bucurie nesfârşită, că îmi daţi iar posibilitatea de a lupta pentru dreptul şi libertatea poporului, al cărui fiu sunt.

Gonit din ţara mea natală prin puterea oarbă a despotului ţar, astăzi, eu, iar sunt adus aici prin voinţa poporului eliberat.

Astăzi noi trebue să hotărîm aceea ce va avea o importanţă hotărîtoare, extraordinară, asupra soartei viitoare a poporului nostru. Mersul de fer al istoriei pune asupra umerilor noştri o răspundere, pe care noi n'o putem ignora cu nici un fel de sofisme.

Nimeni în afară de noi, n'are dreptul să vorbească şi să hotărască ceva în numele poporului Basarabean. Noi suntem aduşi aci prin acel proces elementar istoric, care distruge temeliile cetăţilor şi Bastiliei. Revoluţia a adus la aceasta nu numai pe Ruşi, ci şi pe întreg poporul românesc.

Voi aţi aprins acea făclie, de la a cărei flacără s'au aprins şi au ars toate hârtiile, care împărţiau pe oameni în privilegiaţi şi neprivilegiaţi; voi aţi creat din poporul moldovenesc un popor, care n'are alt privilegiu mai înalt decât acel al muncii.

Acuma sunteţi chemaţi de istorie să duceţi această flacără sfântă dincolo, ca să-i luminaţi tot aşa pe fraţii voştri şi să le rupeţi lanţurile nedreptăţii de veacuri achitând prin aceasta datoria voastră faţă de fraţi, care au venit în ajutorul vostru în cel mai greu moment istoric.

(Aplauze)

Astăzi noi proclamăm drepturile poporului suveran nu numai aci, în Basarabia, ci şi drepturile tuturor fraţilor noştri, ori unde ar fi ei.

Mulţumindu-vă pentru cinstea pe care mi-aţi arătat-o prin alegere, astăzi după atâţia ani de luptă, eu împreună cu voi, iar voi merge la luptă cu aceeaş hotărîre, ca şi 30 de ani în urmă, când încă tânăr am fost aruncat în puşcăria, care se înalţă şi astăzi acolo, ca o amintire a trecutului blestămat, de care noi astăzi ne-am despărţit pentru totdeauna.

(Aplauze furtunoase pe băncile deputaţilor şi în public. Deputaţii şi publicul se scoală în picioare şi-l ovaţionează pe profesor)

Unul din reprezentanții minorităților, un Rus, a spus că dacă se va face unirea Basarabiei cu România, toată intelectualitatea rusească va pleca de aici. Eu respect acest sentiment, fiindcă toate sentimentele sunt legitime, dar omul la care sentimentele de legătură cu această țară sunt atât de slabe și șubrede, poate să aibă acelaș mod de judecată ca și populația băștinașă?

Poporul românesc n'a venit în Basarabia din afară, el aici s'a născut, aici a fost acel cazan, unde a fiert, și s'au topit toate acele elemente, din care s'a născut poporul român.

Noi n'avem unde ne duce și pe noi nimeni nu ne poate alunga din casa noastră.

Un veac fără sfârșit, noi, plecați, tăcuți, conștienți de slăbiciunea noastră, noi am dus jugul, un veac întreg, limba noastră a fost interzisă, un veac întreg cartea în limba natală a fost persecutată, ca o otravă revoluționară; sacrificii imense făceau aceia, cari doreau să-și însușească începuturile culturii naționale.

Și acum, când noi vroim să intrăm ca stăpâni în casa noastră, reprezentanții minorităților n'au dreptul moral de a închide ușa în fața noastră. Nu uitați domnilor, că nu numai chestiunea dreptății naționale, ci și chestiunea dreptății sociale, cere să avem tăria și hotărîrea de a lua asupra noastră răspunderea. Astăzi voi puteți da poporului pământul cerut de el în condițiunile acceptabile pentru el și nimeni nu poate garanta, că mâine voi veți putea avea această posibilitate.

Conștiința proprie a domniilor voastre să vă lumineze!

DEPUTATUL BUZDUGAN: În numele blocului moldovenesc, care întotdeauna a fost straja intereselor poporului moldovenesc, apărând cu râvnă drepturile lui de orice tentative venite de oriunde, în numele blocului moldovenesc, care de astăzi înainte va fi blocul românesc, am marea cinste, ca în această ședință istorică a Sfatului Țării, să dau citire următoarei declarații:

"În numele poporului Basarabiei, "Sfatul Țării" declară: Republica democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechei Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mamă-sa România. Această unire se face pe următoarele baze:

1. "Sfatul Țării" actual rămâne mai departe pentru rezolvarea și realizarea reformei agrare după nevoile și cererile norodului; aceste hotărîri se vor recunoaște de guvernul român.

2. Basarabia își păstrează autonomia provincială, având un sfat al țării (dietă) ales pe viitor prin vot universal, egal, direct și secret, cu un organ împlinitor și administrație proprie.

3. Competința "Sfatului Țării" este: a) votarea bugetelor locale; b) controlul tuturor organelor zemstvelor și orașelor; c) numirea tuturor funcționarilor administrației locale prin organul său împlinitor, iar funcționarii înalți sunt întăriți de guvern.

4. Recrutarea armatei se va face în principiu pe baze teritoriale.

5. Legile în vigoare și organizația locală (zemstve și orașe) rămân în putere și vor fi schimbate de parlamentul român, numai după ce vor lua parte la lucrările lui și reprezentanții Basarabiei.

6. Respectarea drepturilor minorităților din Basarabia.

7. Doi reprezentanți ai Basarabiei vor intra în consiliul de miniștri român, acum desemnați de actualul Sfat al Țării, iar pe viitor luați din sânul reprezentanților Basarabiei din parlamentul român.

8. Basarabia va trimite în parlamentul român un număr de reprezentanți proporțional cu populația, aleși pe baza votului universal, egal, secret și direct.

9. Toate alegerile din Basarabia pentru voloste, sate, orașe, zemstve și parlament se vor face pe baza votului universal, egal, secret și direct.

10. Libertatea personală, libertatea tiparului, a cuvântului, a credinței, a adunărilor și toate libertățile obștești vor fi garantate prin constituție.

11. Toate călcările de legi făcute pe motive politice în vremurile tulburi ale prefacerii din urmă sunt amnestiate.

Basarabia unindu-se ca fiică cu mamă-sa— România, parlamentul român va hotărî convocarea neîntârziată a constituantei, în care vor intra proporțional cu populația și reprezentanții Basarabiei, aleși prin vot universal, egal, direct și secret, spre a hotărî împreună cu toții înscrierea în constituție a principiilor și garanțiilor de mai sus.

Trăiască unirea Basarabiei cu România deapururea și totdeauna.

Președintele "Sfatului Țării" I. Inculeț.

Secretarul "Sfatului Țării" I. Buzdugan".

Aceeaș declarație o citește în limba rusă deputatul Cijevschi.

PREȘEDINTELE INCULEȚ: Propun să se voteze nominal chestiunea – să se facă votare deschis sau secret. Rezultatul votului este următorul: pentru votul deschis s'au pronunțar 82 deputați, contra 27 și 16 s'au abținut.

Pun rezoluția blocului moldovenesc la vot deschis nominal.

Cu adâncă emoțiune vă aduc la cunoștință rezultatul votării. Domnia voastră cu unanimitate de voturi m'ați pus în capul "Sfatului Țării" și în mod cinstit, ca un revoluționar adevărat și democrat, am muncit pentru binele poporului.

În fracțiunea țărănească s'a spus astăzi, că eu nu fac ceia ce s'ar cuveni și n'am muncit cât a trebuit. Eu, Domnilor, până la vârsta de 15 ani am fost țăran și interesele țărănimei îmi sunt scumpe. Fiecare pas al meu este pătruns de iubire față de țărani și fiecare pas al meu a fost dictat de interesele și nevoile țărănimei; eu întotdeauna am fost pentru ea și nici odată nu m'am lepădat de ea. Domniile voastre cunoașteți bine părerile mele și evoluția lor, și iată vă spun, că tot ce se face acuma se face în interesul țărănimei noastre. Aici se spunea, că se poate sta la o parte.

Poate, dar nu țăranii, cari în afară de pământ nu se pot aștepta la nimic. Și eu cu conștiința curată vă spun, că actul unirii, care se săvârșește astăzi, se face pentru binele țărănimei și conștiința mea, a alesului ei, este curată.

Și acum, domnilor deputați, să-mi dați voie să vă aduc la cunoștință rezultatul votării. Pentru rezoluția blocului moldovenesc au votat optzeci și șase (86) deputați, împotriva trei (3); s'au abținut treizeci și șase (36); absenți treisprezece (13).

Cu majoritatea de optzeci și șase (86) voturi împotriva a trei (3) rezoluția pentru unirea Basarabiei cu România a blocului moldovenesc este primită.

(Aplauze furtunoase)

Trăiască Unirea cu România mamă!

În acest timp în sala şedinţei îşi fac apariţia oaspeţii români în cap cu primul ministru d. Marghiloman.

Preşedintele comunică capului guvernului român d. Marghiloman rezultatul votului Parlamentului.

(O nouă explozie de aplauze şi strigăte : "Vivat", "Trăiască România!")

După propunerea Preşedintelui, secretarul "Sfatului Ţării" deputatul Buzdugan dă citire declaraţiei, primită de către "Sfatul Ţării", în limba moldovenească, care este ascultată în picioare de toată asistenţa.

La tribună se urcă d. Marghiloman primul ministru al României şi declară:

"În numele poporului român şi al Regelui Ferdinand I iau act de unirea Basarabiei cu România de aici înainte şi pe veci! Trăiască România Mare!"

(Aplauze furtunoase şi strigăte: "Vivat!" "Ura!" "Trăiască România Mare!" "Trăiască unirea în veci!" Din public se aruncă flori deputaţilor.)))

Preşedintele "Sfatului Ţării" I. C. INCULEŢ pune întrebarea primului ministru d. Marghiloman:

– *Primeşte guvernul român condiţiunile unirii cetite de către secretarul Buzdugan, din rezoluţia blocului moldovenesc, primite de către parlament ca declaraţie a "Sfatului Ţării"?*

Primul ministru d. MARGHILOMAN se urcă din nou la tribună şi declară că guvernul român primeşte în întregime atât litera cât şi sensul condiţiunilor unirii Basarabiei cu România pe bazele arătate în rezoluţia blocului moldovenesc, primită ca declaraţie a "Sfatului Ţării".

(Aplauze furtunoase şi strigăte "Ura!" "Trăiască unirea!" "Trăiască România Mare, nouă!")

Deputaţii şi publicul ovaţionează pe Preşedintele I. C. Inculeţ, primul ministru Ciugureanu şi ministru Pelivan.

Preşedintele la ora 7 şi 20 seara declară închisă şedinţa "Sfatului Ţării".

CARTEA NEAMULUI

Mioriţă laie,
Rază de văpaie,
Lacrimă de ploaie,
Susur de pâraie,
Foşnet de zăvoaie,
Zvon de acioaie,
Zumzet de cimpoaie,
Dangăt de baladă,
Cugetului roadă
Neamului meu radă,
Piatră de dovadă,
Codex şi psaltire
Că din amintire
Până 'n nemurire
Mai presus de fire
N'a fost pizmuire
Ci, cu prisosire,
Leagăn de unire.
Căci, precum ne zice
Şoapta ei la spice,
Sus, în munţii Vrancei,
Lângă cei vulcani
Născători de humă,
Cei trei fraţi ciobani
Unul moldovean,
Unul ardelean
Şi unul muntean,
Când încep să crape
Mugurii 'n vlăstare,
Îşi urnesc agale,
De pe la hotare,
Turmele de noatini
Care, după datini,
În cel ochi cu zarea
Binecuvântarea
Vin să le-o doinească
Glia strămoşească...

Sorin GRAŢIANU

REFLECŢII

...Istoria unui popor e strâns legată de aşezarea lui geografică.

Românii n'au venit, pe teritoriul pe care-l ocupă de milenii şi adversarii lui nu pot să dovedească contrariul. Ei reprezintă aici, între Nistru, Dunărea, Marea Neagră şi Tisa, poporul băştinaş.

Acest popor, de origine daco-romană, aşezat la întretăierea drumurilor dintre Răsăritul şi Apusul Europei, a trăit mereu sub ameninţarea unor popoare venite din alte părţi, avide de dominare şi doritoare să se stabilească pe meleagurile locuite de el, ultimii fiind: tătarii, turcii, maghiarii, polonii şi ruşii. Era deci firesc ca trecutul său să fie deosebit de zbuciumat, în strădaniile lui de a-şi păstra pământul, fiinţa şi limba.

...Cât de minunat lucrează natura în viaţa popoarelor! A fost deajuns ca Basarabenii să trăiască câteva luni la un loc cu fraţii lor de pretutindeni, pentru ca să simtă cu sunt sortiţi să se desfacă pentru totdeauna de străini şi să se alipească definitiv la cei de-un sânge şi de-o mamă.

"MAI BINE CU FRAŢII NOŞTRI PIETRE DE MOARĂ PE SPINARE PURTĂM DECÂT CU STRĂINII SĂ BEM" – cu aceste cuvinte plastice se dădu expresia noii stări de spirit care s'a înstăpânit în Basarabia.

Revoluţia din Basarabia trebuie înţeleasă nu ca o răsturnare mecanică a ordinii sociale create de ţarism, ci CA O RESTAURARE A ORDINII SOCIALE ŞI NAŢIONALE PE CARE ŢARISMUL O RĂSTURNASE.

Unirea cu România a fost rezultatul unui proces istoric irezistibil, natural, în vederea realizării unirii TUTUROR românilor. S'a cântat pe ici pe colo Marseilleza, dar permanent s'a cântat, la Kiev, la Chişinău, Odesa etc. "Deşteaptă-te Române", cântecul mobilizator al transilvănenilor de la 1848. Sub acest steag, şi nu sub acela al revoluţiei ruse, s'a redeşteptat, în entuziasm, conştiinţa naţională a basarabenilor.

Onisifor GHIBU

REVERSIBILA MEA BASARABIE

Deşi ivit pe lumea aceasta în inima Bărăganului, revendic legitim dragostea faţă de fermecătorul peisaj al Basarabiei, prin cei 13 ani trăiţi acolo mai întâi ca director de şcoală pe malul Nistrului, în judeţul Orhei, şi apoi ca redactor al istoricei gazete "Cuvântul Moldovenesc" din Chişinău, înfiinţată de Pan Halippa încă în 1913.

Invadată brutal la 28 Iunie 1940, Basarabia a trăit drama deportării paşnicilor ei locuitori în Siberia, marea închisoare a Rusiei ţariste şi a despotismului stalinist.

Am avut ocazia să revăd pământul Basarabiei, începând din 1962, mergând în vizită la familia unor cumnaţi ai mei, învăţători, trăitori în satul Pereni, peste deal de marea comună lăpuşneană Ciuciuleni, cu două splendide biserici, unde am văzut, cu ocazia botezării unor finuţi ai mei, azi oameni cu rosturi, scene de largă respectare a tradiţiilor basarabene – 100 de cumetri, cu făcliile în mână în hora creştină şi ritmul cântării "Isaia dănţuieşte" scene de subjugător efect care mă

domină şi azi prin feeria momentului. Poate fi, oare, evocată în toată plenitudinea ei proverbială ospitalitatea basarabeană, aşa cum l-am ascultat pe Gala Galaction, vorbind despre "Oameni, peisagiu şi cucernicia basarabeană"?

Posed textul unei conferinţe a acestuia cu apostila cenzurii, "Bun de difuzat", conferenţiarul cunoscând la fel de bine Basarabia prin cei 16 ani de trai în chilia lui dela facultatea de teologie ca profesor şi de unde evada adesea în satele basarabene, solicitat de studenţii săi, care şi azi îl evocă.

L-am însoţit la multe şezători literare, l-am evocat în almanahuri şi reviste şi l-am inclus în vasta memorialistică în pregătire. Îmi este foarte clară şi şezătoarea "Gândiri", la 6 dec. 1939, în frunte cu Nichifor Crainic, şi el fost profesor la teologia locală, N. Crevedia, Radu Gyr, George Gregorian, la care am spus şi eu poezii...

E falnic, precum odinioară şi Baciul Moldovei, cum îi spunea Delavrancea în "Apus de Soare", în statuia sculptorului Al. Plămădeală lângă care sunt fotografiat cu prieteni şi care e locul de mari adunări cetăţeneşti, revendicându-şi eroic drepturile fireşti ca entitate românească.

Şi pentru câte încă nenumărate amintiri nu vibrează inima, dominată mereu de reversibila Basarabie?!

Octav SARGEŢIU

CÂNTEC TRIST

Când te duci spre partea noastră
Rândunică tu să-mi spui
Ca să-ţi dau să duci o carte
Carte, scrisă Prutului.

Căci la el în prag de seară,
Florile pe mal se strâng
Şi vrăjite, înstrăinarea
Tot în unda lui o plâng.

Iar bătrânii vin la dânsul,
Toţi bătrânii ce-au mai stat,
Cu-ochi stinşi ca depărtarea
Plângând jalea lor din sat...

Şi de aceea rândunico
Vreau să-ţi dau o carte lungă
Ca prin ea durerea noastră
Cu a lor să se ajungă...

Tu s'o duci în zbor de înger
Zbor pierdut în zarea largă
Adiind din aripioare
Tot spre partea noastră dragă!...

Petru NESTEROV

POARTA ROMEI

Nu ştiu câte porţi a avut Cetatea Eternă, dar una din ele este Basarabia: cea mai expusă desigur, cea mai puternic apărată şi iată că ea se arată a fi şi cea mai durabilă în timp şi cea mai frumoasă. Este atât de frumoasă această poartă de răsărit a latinităţii, încât Istoria însăşi ar trebui s'o împodobească cu un splendid şi impunător arc de triumf. Nimicită şi prăvălită de atâtea ori în ruină ea a fost refăcută de braţul tare şi harnic al celor rămaşi străjeri la poarta unui imperiu de limbă şi cultură.

Datorăm atât de mult fraţilor noştri de peste Prut, încât bătăile inimii lor, se amplifică în inimile noastre, iar grijile lor atât de mari şi de grele ne determină să amânăm propriile noastre griji la fel de mari şi la fel de grele.

Ei sunt cei care în luptă cu întunericul dictaturii şi teroarei comuniste au aprins flacăra speranţei şi prea frumoasă a fost lumina luptei lor şi de accea ne-am simţit îndreptăţiţi să spunem că "soarele românismului dela Chişinău răsare".

Dar iată că nori ameninţători încearcă să pună sub obroc lumina orbitoare a soarelui răsărit la Chişinău. Sunt aceiaşi nori care au înnegrit timp de 45 de ani cerul României ca şi al altor state est-europene. În urmă cu sute de ani veneau în hoardă. Acum au venit cu tancurile, învăţând să folosească şi arma secretă luată din arsenalul fostului imperiu: divide et impera. Au pus botniţe şi juguri ale tăcerii, dar latina este limba rădăcinilor şi a păsărilor libere, a punerii în mormânt, dar şi a învierii. Unealta discordiei este o seminţie fără de limbă sau cu o limbă uitată în veci. Lupta se poartă acum şi în spaţiul unei geografii ciuntite, coborând din văzduhul şi terasele unei înalte spiritualităţi în labirintul meschin al calculelor politice. Conflictul interlingvistic este pretextul unui conflict ce se dovedeşte a fi în esenţă inter-ideologic.

Ajutorului moral cerut de ei i-am putea răspunde şi îi răspundem cu mijloace modeste de fraţi la fel de săraci şi vitregiţi de bunuri materiale. Comoara cea mai de preţ a poporului român, după cum o spune şi poetul, este limba şi, ca slujitor de peste 30 de ani al limbii materne, m'am simţit şi un executor al testamentului lui Ienăchiţă Văcărescu cu al său codice imperativ: "Creşterea limbii româneşti / şi-a patriei cinstire."

Este o slujbă care nu-ţi permite ieşirea la pensie şi speranţa unei binecuvântate şi liniştite bătrâneţi şi ofer cu drag puţina energie care mi-a mai rămas pentru a sluji pe altarul limbii române în şcolile din satele basarabene care duc lipsă de astfel de slujitori.

Adăugăm astfel modestelor donaţii de carte românească şi aceste, paşnice totuşi, donaţii de suflet românesc.

Fraţii de dincolo de Prut au înălţat glas de primejdie şi chemare sfâşietoare de ajutor şi, la rându-ne, retransmitem şi amplificăm apelul lor către toate surorile de limbă şi de gintă pentru a-l adresa urgent şi patetic întregii lumi civilizate.

Mihai BURACU

DELFINUL

De parcă-un prunc se naşte şi plânge scuturat,
De parcă-apasă soarta pe ultima ei clapă,
Când eu, o prea legată făptură de uscat,
Mă văd cu prea legata făptură-a lui de apă.

Soarele-apune singur, pe ape sângerând,
Nu mai încearcă ceru 'nserării să reziste,
Şi în amurgu-acesta pe lume coborînd
Părem eu şi delfinul două-animale triste.

Un salt, al doilea, iată şi răsuflarea lui
Dulcie şi sărată îmi năboieşte chipul,
Nu spun nimic, el ştie tot ce voi eu să spui,
Doar apa se prelinge, lingând încet nisipul.

Nici el nimic nu spune, pentru că știu și eu
Ce ar voi să spună... tăcere, nemișcare...
Un pescăruș atinge cu-aripa brațul meu,
Crezând că e o punte între uscat și mare.

Dar nu-i așa, o doamne, chiar astăzi, pe-acest mal
Delfinu-o să se-arunce, nemaioprit de mine,
Căci și pe mine astăzi cel mai puternic val
Mă va lua cu dânsul la mare adâncime.

O lună ca securea se va ivi apoi
Și va tăia hotarul ce astăzi ne desparte,
Și noaptea ca un lacăt s'a 'nchide peste noi,
Dar n'o să ne mai pese, căci noi vom fi departe.

Leonida LARI

O LUCRARE PUȚIN CUNOSCUTĂ DESPRE BASARABIA

În Biblioteca Congresului din Washington am găsit o broșură documentară de 32 de pagini, scrisă în limba engleză și purtând titlul: "BASARABIA" de John Kaba, fost căpitan în armata americană, "Quarter Master Corps" — Corpul de aprovizionare.

Căpitanul Kaba, născut în Transilvania, cunoștea la perfecție româna și maghiara. Vorbind aceste limbi, a fost pus la dispoziția Misiunii Americane de Ajutorare din România (Strada Batiștei Nr.7). După sosirea sa în București, la 21 Aprilie 1919, Căpitanul Kaba este trimis în Basarabia, cu misiunea de a supraveghea distribuirea ajutoarelor ce erau trimise de Armatele Aliate. După ce sosește la Chișinău, luându-și reședință la Hotelul Savoie; prin scrisoarea din 30 Aprilie 1919, scrisă în limba română, Kaba cere Generalului Comandant al Corpului 5 de Armată să se "poată folosi de serviciul telegrafic militar și de serviciul de curier militar, între Chișinău și București, pentru îndeplinirea misiunii de "însărcinat să ajut autoritățile civile în alimentarea poporului din Basarabia".

Pe această cale Căpitanul Kaba trimite 120 de rapoarte, telegrame și note informative, care se găsesc în arhiva universității Stanford.

În scurtele capitole ale broșurei "Basarabia" autorul descrie lapidar cele văzute și trăite timp de două luni în Basarabia: **"călătorind din oraș în oraș, din sat în sat cu automobilul, trăsura, călare și pe jos, cu trenul de persoane sau de marfă, apucând-o dela Chișinău spre Nord și spre Sud am rămas mirat că toată lumea știa că sunt ofițer în armata Statelor Unite, așteptându-mă să aduc ajutoare în hrană, îmbrăcăminte și medicamente."**

În capitolul LIMBA ROMÂNĂ SE VORBEȘTE PRETUTINDENI, autorul arată că este de ajuns să cunoști această limbă pentruca să te poți înțelege cu lumea și descurca: pentru că... **"două treimi din populație (2.000.000) sunt români..."** Din convorbirile ce le-a avut cu câțiva intelectuali ruși, care vorbeau românește, aceștia i-au mărturisit că în **"...timpul regimului rusesc copiii celor 2.000.000 de români nu aveau voie să învețe limba lor maternă în școli, fiind forțați să învețe limba celor 300.000 de ruși..."**

În capitolul GUVERN ROMÂNESC scrie că... **"mai mult de două treimi din populație este cu desăvârșire mulțumită de trecerea dela regimul autocratic rusesc la regimul politic constituțional al guvernului român".**

În capitolul BOLȘEVISM descrie că după căderea Guvernului Kerensky, trupele rusești care se retrăgeau de pe front, au jefuit casele, au dat foc și au distrus proprietățile și au maltratat și terorizat oamenii. Lumea de ispravă s'a organizat, ușurând aceea ce a urmat, adecă... **"chemarea adresată Guvernului Regal Român, de a le sări în ajutor și de a-i apăra"** și apoi la unirea Basarabiei cu Patria Sa Mamă România.

"Eu consider — scrie căpitanul Kaba — **că masa poporului basarabean — românii, țăranii ruși, nemții, polonezii etc. — sunt imuni la doctrina bolșevică... Singurul pericol pe care-l văd și care este cu mult mai evident aci, decât în alte țări europene, ar fi ca nu cumva bolșevicii de peste Nistru să treacă și să cucerească țara, distrugând și jefuind tot ce le va ieși în cale..."**

În capitolul ARMATA ROMÂNĂ ÎN APĂRAREA CIVILIZAȚIEI Căpitanul Kaba scrie: **"Armata Română veghează la granițele civilizației, să o salveze dela distrugere, să salveze progresul de veacuri al omenirii dela umilitoarea retrogradare, să salveze Europa și probabil restul lumii, de soarta cea rea și mizeria ce a căzut pe nenorocita Rusie...**

Stând aci nu poate să nu-mi treacă prin minte, că la marginea de Apus a României, la râul Tisa aceiași români luptă împotriva Republicei Bolșevice a lui Bela Kun...

Soldații români luptă în uniforme sdrențuite, desculți și adeseori flămânzi. La Tighina (Bender), Soroca și Hotin, unde am vizitat liniile frontului am văzut soldați desculți, în sdrențe, având doar o clipă de răgaz după o bătălie cu bolșevicii. Am gustat din hrana lor, le-am vizitat locurile lor de adăpost. Îți face impresia că abia își țineau sufletul în trupurile lor; dar apoi îți dădeai seama că te înșelai, ei aveau un moral foarte ridicat, moral care nu cred să mai existe altundeva decât în armata română. Ostașii sunt buni, bine instruiți, ascultători, se mulțumesc cu puțin, dar în ciuda acestora sunt în stare să înfăptuiască lucruri mari, tot ceea ce se așteaptă dela ei...

Căpitanul Kaba continuă: **"...În vreme ce trupele rusești se ocupau cu jafurile și distrugeau tot ce găseau în calea lor; Sfatul Țării și Guvernul Basarabiei votau unirea cu România, pentruca să o salveze de bolșevism".**

Capitolul VI cuprinde o scurtă încheiere în care autorul enumeră nevoile cele mai mari ale Basarabiei: Tratat de pace sau o Declarație a Marilor Puteri prin care să se recunoască unirea; Căi ferate; Drumuri; Fabrici pentru a produce mărfuri pentru cele 3 milioane de locuitori; Mașini de produse agricole și Flotă maritimă pentru exportul produselor.

Broșura "BASARABIA" scrisă de Căpitanul american John Kaba merită să fie trecută în istoriologia cărților despre Basarabia, scrise fără ură sau părtinire, documente autentice și convingătoare asupra stărilor de lucruri din Basarabia din primăvara anului 1919. Dovadă puternică pentru susținerea adevărului că unirea Basarabiei cu Patria sa Mamă România a avut la bază libertatea de voință a poporului din Basarabia în exprimarea dreptului său de autodeterminare națională.

Miron BUTARIU

New York, la 24 Iunie 1970

VASILE CONTA ŞI BASARABIA

Între anii 1865—1869, Vasile Conta, pe atunci elev în clasele superioare ale Liceului Naţional din Iaşi, şi-a petrecut vacanţele şcolare la Cahul, unde tatăl său Grigore Conta, era protoiereu.

Părintele Grigore îşi începuse cariera preoţească în satul Ghindăoani din judeţul Neamţ. Avea încă un mare "păcat": era însetat de dreptate şi îşi lua în serios misiunea. De aceea i-a îndemnat pe săteni să-l dea în judecată pe arendaşul moşiei pentru schingiuirile barbare şi nedreptăţile pe care le sufereau din partea lui şi a slujitorilor săi.

Mai mult: s'a prezentat în faţa divanului de judecată dela Iaşi ca martor al ţăranilor. Arendaşul, pe baza prevederilor Regulamentului Organic care era atunci în vigoare în Moldova şi Muntenia, l-a alungat din sat, ca tulburător al rânduielilor obşteşti.

Plecând din Ghindăoani, s'a stabilit la Tg. Neamţ ca preot la paraclisul spitalului. A fost apoi învăţător şi în curând protoiereu. Apoi, cunoscut prin energia şi curajul său, cât şi prin sentimentele lui umanitare şi româneşti, a fost numit protoiereu în oraşul Cahul. Prin pacea dela Paris din 1856, încheiată în urma înfrângerii Rusiei în războiul Crimeei, cele trei judeţe din sudul Basarabiei, răpite de ruşi în 1812, fuseseră retrocedate Moldovei.

Acestea sunt împrejurările în care adolescentul Vasile Conta, născut în Ghindăoanii din ţinutul Neamţ, a avut posibilitatea să-şi petreacă vacanţele şcolare din ultimele clase în oraşul Cahul. Aici, împreună cu alţi tineri din oraş organiza şezători culturale ce cuprindeau cântece, recitări, dansuri, ba chiar şi câte o piesă de teatru. Pentru teatru el avea nu numai o pasiune deosebită, ci şi o experienţă apreciabilă, căci între anii 1862—64 părăsise şcoala şi cutreierase aproape toată Moldova cu trupa actorului M. Lupescu în care fusese sufleur, actor şi chiar autor dramatic.

Paralel cu aceste activităţi, cutreiera satele şi culegea poezii populare. Ţinea aşa de mult la ele, încât le-a luat cu el chiar şi atunci când a plecat la studii în străinătate.

Între 1870—71, pe când era la studii în Belgia, Eminescu îşi publica în "Convorbiri literare" poeziile Mortua est, Epigonii şi Venere şi Madonă. Citindu-le, Conta a fost atât de impresionat, încât a scris imediat lui I. Fătu, rugându-l să-i trimită adresa lui Eminescu, care îşi făcea studiile la Viena. Doctorul I. Fătu, nu era numai secretarul societăţii filantropice care îi acordase bursă lui Conta, ci şi un om cu inimă de aur. A făcut cercetările necesare şi aflând adresa lui Eminescu, a îndeplinit dorinţa protejatului său. Acesta îi scrie imediat lui Eminescu, trimiţându-i totodată şi comoara lui, poeziile populare culese din Basarabia.

Iată răspunsul lui Eminescu:

"Mi-ai trimis, domnule Conta, un prieten sincer ca să mă iau în ceasuri lungi de plictiseală. A fost o revelaţie pentru mine "Cântecele basarabene". Multe din ele se aseamănă cu cele din Moldova de sus. Ah! cum aş dori să văd această parte înstrăinată.

Cu acest prilej îţi trimit fotografia mea, rugându-te să mi-o trimiţi pe a dumitale."

E impresionant modul în care aceşti doi tineri geniali se caută prin ţări străine, uniţi spiritualiceşte în căldura aceluiaşi sentiment: dragostea de pământul îndepărtat al ţării şi de graiul cel dulce al neamului lor.

Când zvonurile despre intenţiile ruşilor de a ne lua din nou cele trei judeţe din sudul Basarabiei au devenit tot mai insistente, Conta a scris în apărarea Basarabiei trei articole: "Basarabia", "Chestia Orientului" şi "Viitorul României pregătit de d-nii Brătianu şi Kogălniceanu". Aceste articole şi în special ultimul au avut un ecou atât de mare, încât a fost reprodus de toate ziarele, iar ziarul "Presa", care îl publicase, la cererea abonaţilor şi cititorilor săi, l-a publicat a doua oară.

Aşadar, în sufletul filosofului Conta, ca şi în cel al întregului neam românesc, Basarabia a rămas ca o problemă de viaţă şi de moarte.

Mihai DAVID—GHINDĂOANI

CÂNTEC PENTRU BASARABIA

Pe-ale codrului tăceri
Îl cheamă zimbrii la izvoare
Pe unul dintre fraţii Jderi

Să le aducă cer şi soare.
De când trăiesc sub cnut, la ruşi
De-asupră-le nu mai răsare

Şi simt cum beznele, acuşi,
Pe cruce 'n rânduri o să-i bată
Ca nişte carpatini Isuşi,

Într'o Moldovă 'ntunecată:
"Să afle bunul Ştefan-Vodă
Că ţara lui e sfârtecată,

Tu scrie-i, Jdere, scrie-i slovă."

Ovidiu VUIA

PRIMUL CONGRES AL ASOCIAŢIEI "PRO BASARABIA ŞI BUCOVINA"

ŢINUT ÎN AULA BIBLIOTECII "MIHAI EMINESCU" DIN IAŞI

CUVÂNT DE DESCHIDERE
(fragment)

"Pro Basarabia şi Bucovina", al cărei fondator sunt, a luat fiinţă acum 15 ani la Bruxelles.

Astăzi ea numără mii şi mii de membri în 25 de ţări.

Şi tot acum 15 ani a fost creată în capitala Belgiei Editura Nistru. Denumire prin care am vrut să zicem că România începe la Nistru nu la Prut...

De atunci, la această Editură, au fost publicate zeci de titluri de cărţi şi broşuri cu circa 4.500 de pagini şi cu un tiraj total de peste 45.000 de exemplare.

De 12 ani "Pro Basarabia şi Bucovina" susţine, lună de lună, pagina "Între Nistru şi Prut" in ziarul canadian "Cuvântul Românesc".

Afară de asta, am avut timp de 10 ani o emisiune săptămânală la postul de radio "Europa Liberă". Emisiune întreruptă acum 2 ani, când mi-am dat seama că din cauza cenzurii americane puteam să spun la microfonul din Munchen mult mai puţin din punct de vedere românesc decât se scrie şi se spune la Chişinău.

După cum, tot din punct de vedere românesc, mă întreb şi vă întreb: *"De ce preşedintele Finlandei Mauno Koivisto, în urma reunificării Germaniei, cere deschis ruşilor înapoi Carelia, iar dl Ion Iliescu nu poate s'o facă în privinţa teritoriilor noastre ocupate de aceiaşi ruşi?"*

Mă întreb şi vă întreb: *"De ce parlamentul european dela Strasburg a putut să ţină cont mai acum câtva timp de doleanţele "Pro Basarabiei şi Bucovinei", adoptând o rezoluţie privind teritoriile româneşti ocupate de ruşi, iar Parlamentul român nu prea vrea să audă de o interpelare pe viu a lui Lupan în faţa camerei deputaţilor şi a senatului dela Bucureşti?"*

Mă întreb şi vă întreb: *"De ce actualii conducători dela Chişinău au avut nevoie la un moment dat să dezmintă "o versiune" privind reunirea Basarabiei cu ţara-mamă România, sub pretextul că poporul va fi acela care va decide? I-a întrebat cineva pe basarabeni, bucovineni şi herţeni la 1940, dacă doresc să intre în componenţa Uniunii Sovietice?"*

E cazul să constatăm şi sper să fiu în asentimentul Dumneavoastră, dacă voi sublinia că în toţi 15 ani de existenţă, anul acesta "Pro Basarabia şi Bucovina" a câştigat una din cele mai mari bătălii de pe frontul consensului românesc: înfiinţarea a peste o sută de filiale pe tot cuprinsul ţării, inclusiv la Chişinău şi Cernăuţi. O bătălie dar nu şi "războiul" nostru propriu zis...

Pentru că integritatea firească a valorilor spirituale ale Neamului, aşa cum stă scris în Statutul "Pro Basarabiei şi Bucovinei", nu poate fi obţinută fără întregirea ca atare a poporului român în graniţele lui fireşti.

După cum nici circulaţia cu adevărat liberă a unuia şi aceluiaşi popor, cum stă scris în acelaşi Statut, nu poate fi obţinută cu adevărat fără întregirea lui în spaţiul nostru daco-roman.

În acest sens, trebuie să dispară cu orice preţ din limbajul nostru, din toate documentele şi periodicele noastre, noţiunea de limbă şi "Republică Moldovenească".

Logica e simplă de tot: nu există o limbă moldovenească! După cum nu există nici una oltenească, una muntenească, ardelenească, bănăţeană etc. Există nişte dialecte, limba naţională fiind una singură: *limba română*.

În această ordine de idei este de datoria românilor dintre Prut şi Carpaţi, cu titlu de exemplu pentru românii dintre Prut şi Nistru, să renunţe şi ei la sintagma de "limbă moldovenească", care nu e altceva decât o vorbire locală, un dialect, o românească stâlcită care în Basarabia, din cauza deznaţionalizării şi rusificării, a prins "de minune", ajungând într'o stare catastrofală de stricăciune.

Aşadar, oricât de mult ar rima, şi la propriu şi la figurat, Yalta cu Malta, noi trebuie să ne facem datoria de români! În ceea ce ne priveşte, încă din momentul înfiinţării "Pro Basarabiei şi Bucovinei" la Bucureşti se sapă prin tot felul de metode comunisto-sovietice la rădăcina sănătoasă a unităţii Neamului.

Deci, să fim foarte atenţi şi vigilenţi în privinţa celor care vin în mijlocul nostru cu scopul de a tulbura apele.

Asociaţia "Pro Basarabia şi Bucovina" nu trebuie să aibă în rândurile sale "popândăi", care la cea mai mică adiere de vânt de intimidare sau dezinformare sovietică, să se ascundă val-vârtej în vizuina aşa zişilor binevoitori şi moderaţi. Pe aceşti "binevoitori", inclusiv pe d-l Silviu Brucan, să-i trimitem la Eminescu, scutul nostru împotriva panslavismului, care ne învaţă: *"Oricât de mulţi oameni răi s'ar găsi în această ţară, nu se găseşte nici unul, care ar cuteza să puie numele său sub o învoială, prin care am fi lipsiţi de o parte din vatra strămoşilor noştri".*

Am stat de vorbă cu basarabeni şi bucovineni în privinţa revenirii Basarabiei şi Bucovinei la România, constatând la unii, foarte puţini, ezitări şi rezerve. Chipurile, *"mulţi, în primul rând ţărani şi învăţători... nu vor! În România se trăieşte mai rău decât la noi!"* Ca să vedeţi criteriul!

"Şi e puţin probabil, mi-a confirmat un ziarist dela radiodifuziunea din Chişinău, *ca să se poată ajunge la aşa ceva prin Referendum... Mulţi spun că jandarmii români băteau lumea!"*

Ce enormităţi! Când te gândeşti la cele câteva palme date de şeful de post unor găinari şi la... exterminarea fizică a zeci de mii de români basarabeni, bucovineni şi herţeni prin deportare, închisori, lagăre de concentrare etc.

Şi-apoi, despre ce Referendum poate fi vorba? Când se ştie că părinţii şi copiii nu se aleg şi nu se vând la licitaţie!..

Cât despre acei învăţători care "nu vor unirea cu România" nu mă miră deloc. Învăţătorul de tip comunist nu e dascăl în adevăratul sens al cuvântului, spre deosebire de alte vremuri. Căci pe vremuri, cine-i lua apărarea ţăranului? Preotul şi învăţătorul!.. Cine-i scria o plângere pentru nedreptăţi, venite din partea autorităţilor? Preotul şi învăţătorul!

Astăzi acesta nu-l apără pe ţăran în faţa tiraniei comuniste. Învăţătorul a devenit şi el vasalul preşedintelui de colhoz, brigadierului... E ceea ce au urmărit şi mai urmăresc comuniştii: înstrăinarea intelectualului de omul muncii!

Unde s'a mai auzit ca un intelectual să susţină că de vom pune deschis problema Basarabiei şi Bucovinei, *"ruşii nu ne vor da ţiţei, cărbune şi nici minereu"?!*

Principiile de bază şi obiectivele permanente ale oricărui român de bună credinţă trebuie să fie subordonate numai şi numai integrităţii noastre statale.

În această ordine de idei, tineretul poate şi trebuie să devină animator autentic al unui naţionalism autentic pentru trezirea din somnul de moarte a Neamului nostru întreg.

Veniţi cu noi, copii ai României! Şi, deci, şi cei ai Basarabiei şi Bucovinei. Cu noi, cei dela "Pro Basarabia şi Bucovina"!..

Fie şi din simplul motiv că multora dintre noi ni s'a cam rărit şi înspicat demultişor părul.

Baricadele întregirii Neamului au nevoie, ca nicicând de lăstare tinere: nădejdea şi viitorul Ţării.

Acum ori niciodată!

Nicolae LUPAN

Iaşi, 27 Noiembrie 1990

OASPEŢI CHIŞINĂUENI AI CONGRESULUI DELA IAŞI

Renata VEREJANU, Nicolae NEGRU — "Pro Basarabia şi Bucovina" dela Chişinău, Victor PROHIN — revista "Basarabia", Gheorghe CIOCOI — ziarul "Viaţa satului", Petru BUBURUZ — protoiereu, Mihai MORĂRAŞ — Asociaţia victimelor represiunii, Emil MÂNDÂCANU — Asociaţia "Limba noastră cea română", Alexandru USATIUC — fost deţinut politic, Aurel CIOCANU — Uniunea Scriitorilor, Raisa BELICOV — Radio Chişinău, V. BUCĂTARU — Televiziunea dela Chişinău, Alexandru ŞĂLTĂIANU — fost deţinut politic, Emilia GHEŢU — "Moldova-Pres", Boris BĂLAN — "Literatura şi Arta", E. GROSU, V. CUBREACOV şi alţii.

* * *

Prezentarea oaspeţilor dela Chişinău asistenţei din Aula "Mihai Eminescu" şi luările de cuvânt ale unora dintre ei, cum au fost Gheorghe CIOCOI, Renata VEREJANU, Nicolae NEGRU, Aurel CIOCANU, Alexandru USATIUC etc., s'au transformat în demonstraţii furtunoase de frăţietate românească.

DECLARAŢIA DREPTURILOR POPORULUI ROMÂN

NOI, Asociaţia "Pro Basarabia şi Bucovina", întrunită astăzi, 28 Noiembrie 1990, la comemorarea celei de a 72-a aniversări a reunirii Bucovinei cu România declarăm, din adâncul conştiinţei noastre naţionale şi în consens cu spiritul şi voinţa POPORULUI ROMÂN, că Basarabia, Bucovina de Nord şi Ţinutul Herţei, ocupate cu forţa prin ultimatumul din 26 Iunie 1940 de către năvălitorii bolşevici, sunt şi trebuie să rămână în veci pământ românesc în virtutea Dreptului fundamental al Poporului Român şi al Naţiunii Române.

Afirmăm totodată că Dreptul Poporului Român de a fi suveran şi de a-şi exercita suveranitatea pe pământul cuprins între hotarele restabilite în 1918 — la Chişinău (27 Martie), la Cernăuţi (28 Noiembrie) şi la Alba-Iulia (1 Decembrie), este de esenţă democratică, bazat fiind pe principiul majorităţii naţionale, cât şi pe dreptul istoric.

Dreptul popoarelor de a fi suverane pe teritoriile în care sunt majoritare face parte integrantă din dreptul internaţional încă dela revoluţia democratică din 1848 şi mai cu seamă din 1917.

Afirmarea acestui drept al Poporului Român şi al Naţiunii Române nu are absolut nimic comun cu folosirea forţei expansionismului şi imperialismului de concepţie medievală asupra unor teritorii străine şi nu neagă nici unul dintre drepturile vreunei minorităţi conlocuitoare în forma în care şi acestea sunt prevăzute în Dreptul Internaţional.

Această afirmaţie de principiu, reflectă o concepţie democratică universal valabilă şi priveşte conveţuirea în pace şi progres a statelor de drept într'o comunitate mondială de drept. De aceea RESPINGEM CA ANTIDEMOCRATIC ŞI ANACRONIC Tratatul Ribbentrop—Molotov şi îl declarăm nul şi neavenit în toate consecinţele sale.

Noi, Asociaţia "Pro Basarabia şi Bucovina", vom acţiona cu toată hotărârea şi toate mijloacele juridice şi democratice pentru a determina conducerea Statului Român să-şi facă datoria şi, ca atare, să respingă în mod oficial şi categoric Tratatul Ribbentrop—Molotov şi să sesizeze Organizaţia Naţiunilor Unite asupra faptului că, deşi Basarabia, Bucovina de Nord şi Ţinutul Herţa sunt de drept pământ românesc, nu poporul român este suveran acolo, ci un stat străin ocupant expansionist şi imperialist cu nimic îndreptăţit în afară de forţă.

Poporul român nu se supune forţei, ci Dreptului Internaţional şi dacă actuala conducere a Statului Român nu-şi va face în acest sens datoria, "Pro Basarabia şi Bucovina" îşi asumă dreptul şi răspunderea să o facă cu propriile sale puteri în consens cu spiritul şi voinţa poporului român.

(Acest document a fost adoptat în unanimitate la Primul Congres "PRO BASARABIA ŞI BUCOVINA" ţinut la IAŞI în ziua de 27 Noiembrie 1990)

"...NEPOFTIŢII AU O LEGE,
CU REVERSUL LA PRICINĂ:
EI CU TIMPUL VOR CULEGE
ROD CE N'O SĂ LE CONVINĂ...

Petre PREDESCU

A P E L U L
"PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI"
c ă t r e
GUVERNUL ROMÂN PRIVIND FĂRÂMIŢAREA ŢINUTULUI ROMÂNESC DINTRE NISTRU ŞI PRUT

După ce prin pactul mişelesc dintre Hitler şi Stalin României i-au fost furate Basarabia, Bucovina de Nord şi Ţinutul Herţei, după ce Sudul şi Nordul Basarabiei au fost "dăruite" în mod arbitrar Ucrainei, astăzi Basarabia Românească se află într'un pericol de moarte.

Duşmănoase principiului de libertate şi independenţă naţională a Basarabenilor, minorităţile ruseşti şi găgăuze atentează, cu asentimentul Moscovei, la o nouă fărâmiţare a ţinutului dintre Prut şi Nistru: formarea unor "republici" fantome pe teritoriul Basarabiei.

Cerem Guvernului Român să ia atitudine fermă şi deschisă faţă de acţiunile expansioniste ale imperialismului sovietic.

Guvernul Român n'are dreptul (istoric, juridic şi naţional) să nu acorde Basarabenilor şi Bucovinenilor tot sprijinul său în lupta lor de eliberare naţională.

PARTICIPANŢII LA PRIMUL CONGRES AL "PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI"

Iaşi, 27 Noiembrie 1990

P R O T E S T

În 1918 "Sfatul Ţării" dela Chişinău – organul reprezentativ al basarabenilor, constituit în mod democratic şi în perfectă legalitate hotărăşte prin majoritate de voturi reunirea Basarabiei cu România.

În 1940 Basarabia cade din nou victimă, de data asta Imperiului Roşu care s'a dovedit a fi mult mai feroce decât cel ţarist. Odată cu Basarabia sunt anexate: Bucovina de Nord, ţinutul Herţei, iar în 1947 şi insula Şerpilor.

Românii basarabeni, bucovineni şi herţeni au fost supuşi unui etnocid sălbatec prin arestări arbitrare, execuţii sumare, deportări masive, colonizare neruşinată şi rusificare forţată.

O mare parte a teritoriului Basarabiei a fost ataşată în mod abuziv Ucrainei, iar astăzi se tentează la noi dezmembrări ale Basarabiei româneşti.

Aflarea în continuare a Basarabiei, Bucovinei de Nord şi ţinutului Herţei în componenţa U.R.S.S. pune încă odată în pericol integritatea teritorială şi naţională a acestor provincii româneşti.

Năzuinţa firească a românilor basarabeni şi bucovineni de a fi stăpâni în propria lor casă este întâmpinată cu violenţă din partea veneticilor. Acei venetici, pe care moldovenii, de voie-de-nevoie, i-au "primit" cu blândeţe şi toleranţă, dându-le casă şi masă.

Noi, participanţii la Primul Congres al Asociaţiei "Pro Basarabia şi Bucovina", p r o t e s t ă m c a t e g o r i c împotriva atentatelor Moscovei şi Kievului la fiinţa naţională a românilor din Basarabia, Bucovina de Nord, ţinutul Herţei şi cerem Kremlinului, precum şi Guvernului dela Bucureşti măsuri urgente care să excludă orice amestec în treburile interne ale românilor dintre Prut şi Nistru.

PARTICIPANŢII LA PRIMUL CONGRES AL "PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI"

Iaşi, 27. 11. 1990

DESPRE DREPTURILE ELECTORALE ALE ROMÂNILOR BASARABENI DE PRETUTINDENI

Odată cu ocuparea de către Armata Roşie a Basarabiei, Bucovinei de Nord şi ţinutului Herţei, zeci şi zeci de mii de autohtoni au fost nevoiţi să părăsească vatra străbună, refugiindu-se peste Prut.

Aceşti fii ai României se simt în continuare legaţi de plaiurile lor natale şi îşi revendică dreptul de a participa prin votul lor la toate actele de însemnătate naţională din Basarabia.

În consecinţă, Primul Congres al Asociaţiei "Pro Basarabia şi Bucovina" propune Parlamentului dela Chişinău să adopte o lege, care să permită tuturor basarabenilor rezidenţi în România sau în străinătate să participe cu votul lor la toate deciziile de importanţă majoră pentru Naţiunea Română.

PARTICIPANŢII LA PRIMUL CONGRES AL "PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI"

Iaşi, 27 Noiembrie 1990

D E C L A R A Ţ I E

Conştient de faptul, că poporul ucrainean nu poartă nici o vină pentru ciopârţirea teritorială a Basarabiei şi Bucovinei, Primul Congres al Asociaţiei "Pro Basarabia şi Bucovina" propune iniţierea de tratative între Frontul Popular din Chişinău, Asociaţia "Pro Basarabia şi Bucovina", pe de o parte, şi mişcarea populară "RUH" din Ucraina, pe de alta, cu scopul:

— de a înlătura orice suspiciune sau neîncredere între popoarele român şi ucrainean;

— de a elimina toate urmările nefaste ale politicii expansioniste a imperialismului sovietic şi de deznaţionalizare în teritoriile româneşti ocupate la 1940 şi 1944;

— de a pune baze trainice pentru adevărate relaţii de prietenie între cele două state suverane România şi Ucraina.

PARTICIPANŢII LA PRIMUL CONGRES AL "PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI"

Iaşi, 27 Noiembrie 1990

F O R M A R E A CONSILIULUI NAŢIONAL ROMÂN DE COORDONARE ŞI ORIENTARE A ACTIVITĂŢII FILIALELOR "PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI"

La Primul Congres al Asociaţiei "Pro Basarabia şi Bucovina", ţinut în capitala Moldovei întregi, a fost ales CONSILIUL NAŢIONAL ROMÂN de coordonare şi orientare a activităţii Filialelor "Pro Basarabia şi Bucovina" de pe tot cuprinsul Ţării şi de peste hotarele ei în următoarea componenţă:

Din partea Mondialei — Nicolae LUPAN; din partea Bucureştiului — Ion PUIU, Nicolae HALIPA, Teodor NOR, Gheorghe CARAZA şi Valeriu GRAUR; din partea Moldovei — Corneliu ILIESCU; din partea Munteniei — Camer DAN; din partea Basarabiei — Nicolae NEGRU; din partea Bucovinei — Olga CAIA şi Ilie ZEGREA; din partea Transilvaniei — Gheorghe NANDRIŞ; din partea Olteniei — Gheorghe CIUBOTARU; din partea Maramureşului — Filip AUREL; din partea Banatului — Valentin UNGUREANU; din partea Crişanei — Ion GROZA şi din partea Dobrogei — Gheorghe CIOTA.

La prima sa şedinţă din 28 Noiembrie 1990, Comitetul Naţional Român al "Pro Basarabiei şi Bucovinei" a ales în unanimitate în funcţia de Preşedinte pe Nicolae LUPAN, iar la cea de Prim-Vicepreşedinte pe Ion PUIU. Ca Vicepreşedinţi au fost aleşi: Nicolae HALIPA, Teodor NOR şi Gheorghe CARAZA, iar ca Secretar General — Valeriu GRAUR. Casier General — Nicolae SPÂNU.

SECRETARI DE PROVINCIE ai "Pro Basarabiei şi Bucovinei" au fost desenaţi: Corneliu ILIESCU, Camer DAN, Nicolae NEGRU, Ilie Zegrea, Olga CAIA, Gheorghe NANDRIŞ, Gheorghe CIUBOTARU, Filip AUREL, Valentin UNGUREANU', Ion GROZA şi Gheorghe CIOTA.

Preşedintele, Prim-Vicepreşedintele, Vicepreşedinţii şi Secretarul General constituie COMITETUL EXECUTIV al Consiliului Naţional Român de coordonare şi orientare a activităţii filialelor "PRO BASARABIA ŞI BUCOVINA" din ţară şi străinătate.

Iaşi, 28 Noiembrie 1990

S C H E M A "PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI"

1. ASOCIAŢIA MONDIALĂ cu sediul în Franţa: Preşedinte — Nicolae LUPAN, membri — Tudor BOMPA (Canada), Radu CÂMPEANU (Franţa), Marin OPREA (Australia), Ion RAŢIU (Anglia), Benedict SERGENTU (Elveţia), Nicolae HALIPA (România), Valeriu GRAUR (România), Petre VĂLIMĂREANU (Germania).

2. CONSILIUL NAŢIONAL ROMÂN de Coordonare şi Orientare a activităţii filialelor din ţară şi din străinătate in frunte cu Comitetul Executiv şi Secretarii de Provincii.

3. FILIALA CENTRALĂ "PAN HALIPA" — Bucureşti condusă de Nicolae HALIPA — Preşedinte, Ion PUIU şi Vasile ŢEPORDEI — Primi-Vicepreşedinţi, Teodor NOR şi Gheorghe CARAZA — Vicepreşedinţi şi Valeriu GRAUR — Secretar General, plus responsabilii de sectoare: Teodor NOR — Presă, Gheorghe CARAZA — Administrativ, Nicolae SPÂNU — Financiar, Sergiu ROŞCA — Istorie, Alexandru CHIRIAC — Relaţii, Iulia CRISTEA — Literatură, Doina PETRESCU — Teatru şi Arte, Vasile LUPU — Colectări, donaţii, Ioan ZAPOROJANU — Învăţământ.

4. Filialele judeţene, orăşeneşti, rurale patronate de Consiliul Naţional şi de Filiala Centrală "Pan Halipa" Bucureşti.

R E G U L A M E N T U L CONSILIULUI NAŢIONAL ROMÂN

ART. 1. Consiliul Naţional Român se întruneşte ori de câte ori este nevoie la propunerea Preşedintelui sau a Prim-Vicepreşedintelui.

Cheltuielile de deplasare ale membrilor Comitetului Executiv le suportă Filiala "Pan Halipa" din Bucureşti.

ART. 2. Sarcina primordială a Secretarilor de Provincii este întărirea filialelor existente şi constituirea de noi filiale (câte 7—8 în fiecare judeţ), în aşa fel ca la viitorul Congres (Noiembrie 1991) să avem în ţară circa 300 filiale.

ART. 3. Secretarii de Provincii, ajutaţi de un comitet de 2—3 persoane, organizează noi filiale conform prevederilor Statutului Asociaţiei.

Art. 4. Secretarii de Provincii au sub control buna administrare a fondurilor financiare ale Filialelor şi depunerea la timp a cotelor cuvenite Filialei Centrale "Pan Halipa" dela Bucureşti.

ART. 5. Secretarii de Provincii îşi desfăşoară activitatea în strânsă coordonare cu Vicepreşedintele pentru Filiale Gh. Caraza şi cu Secretarul General V. Graur.

ART. 6. Prezentul regulament intră în vigoare dela 7 Decembrie 1990.

Nicolae LUPAN

Bucureşti, 1 Decembrie 1990

PLATFORMA–PROGRAM
A ASOCIAŢIEI
"PRO BASARABIA ŞI BUCOVINA"

"Pro Basarabia şi Bucovina", care nu este un partid politic, militează pentru revenirea la România a Basarabiei, Bucovinei de Nord şi ţinutului Herţei, pământuri româneşti răpite de U.R.S.S. la 1940 şi 1944.

"Pro Basarabia şi Bucovina" nu recunoaşte camuflarea postbelică a Basarabiei, una din cele 10 provincii ale României, sub aberaţia de "Republică Moldovenească", iar a Bucovinei de Nord, ţinutului Herţei şi judeţului Hotin sub numele de "Regiunea Cernăuţi".

În acest sens trebuie să dispară noţiunea de "limbă moldovenească". Logica e simplă: nu există o limbă moldovenească. După cum nu există una oltenească sau ardelenească. Există nişte dialecte, limba naţională fiind una singură: limba română!..

Numele de Basarabia şi Bucovina au ţinut şi ţin treaz sentimentul naţional românesc dela Nistru până la Tisa şi speranţa reunirii basarabenilor şi bucovinenilor cu fraţii lor de peste Prut.

Un deziderat sacru susţinut an de an de Asociaţia "Pro Basarabia şi Bucovina" în atenţia opiniei publice româneşti şi mondiale.

Prin înfiinţarea, dela 11 Ianuarie 1990 încoace, a nenumărate filiale ale "Pro Basarabiei şi Bucovinei" pe tot cuprinsul ţării, inclusiv la Chişinău şi Cernăuţi, dezideratul reîntregirii devine evident în toate capitalele de judeţ, în oraşe, orăşele şi localităţi rurale.

Scoşi din circuitul istoriei naţionale şi încorsetaţi în structuri sociale străine firii şi aspiraţiilor noastre de popor liber, noi românii, suntem datori să redevenim ceea ce am fost: o naţiune demnă de numele ce-l purtăm.

Nu mai putem, nu avem dreptul moral şi naţional să plătim în continuare tribut prin ţară ruptă în bucăţi.

Suntem convinşi că promovarea tineretului în toate domeniile de activitate ale Asociaţiei noastre şi traducerea în fapt a devizei "nici o localitate românească fără filială a "Pro Basarabiei şi Bucovinei" ar putea contribui la întregirea României.

Drept care vom opta până la victoria finală pentru:

– denunţarea pactului Ribbentrop-Molotov care a dus la cotropirea din 28 Iunie 1940 a Basarabiei, Bucovinei de Nord, ţinutului Herţei şi Insulei Şerpilor;

– declararea armatei sovietice din aceste ţinuturi româneşti drept armată de ocupaţie şi oprimare.

"Pro Basarabia şi Bucovina", cu filialele ei din ţară şi de peste hotare, îşi propune de asemeni:

– să ceară Moscovei, Kievului, Chişinăului şi Cernăuţiului derusificarea şi deucrainizarea şcolilor din localităţile româneşti de pe tot cuprinsul ţinutului dintre Prut şi Nistru;

– să ceară autorităţilor dela Chişinău, Kiev şi Moscova ca tinerii bucovineni şi basarabeni, absolvenţi ai instituţiilor de învăţământ superior, să fie repartizaţi la lucru numai între Prut şi Nistru;

– să intervină pe lângă Moscova, Kiev, Chişinău şi Bucureşti pentru lichidarea taxelor vamale şi desfiinţarea vizelor dintre Basarabia, Bucovina de Nord şi ţara-mamă România;

– să prezinte puncte de vedere Chişinăului şi Bucureştiului ori de câte ori acţiunile lor nu corespund ideilor şi dreptului de unitate naţională a românilor rupţi de ţară la 28 Iunie 1940.

"Pro Basarabia şi Bucovina" propune corpurilor legiuitoare dela Bucureşti şi Chişinău:

– să voteze amendamente la constituţie care să excludă orice incitare la statalitate pentru vreuna din cele 10 provincii româneşti sau pentru vreo parte a acestor provincii.

"Pro Basarabia şi Bucovina" trebuie să aibă observatori în parlamentul dela Bucureşti, precum şi în parlamentul dela Chişinău, care să tempereze animozităţile şi spiritele politicianiste înguste, de cele mai multe ori în detrimentul marilor idealuri de integritate naţională.

Observatori care să ceară Chişinăului, Bucureştiului, Kievului şi Moscovei reataşarea pe cale paşnică la România a Basarabiei, Bucovinei de Nord, ţinutului Herţei şi Insulei Şerpilor.

Iaşi, 27 Noiembrie 1990

PARTICIPANŢII LA PRIMUL CONGRES AL "PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI"

R E F E R E N D U M – Î N Ş E L Ă C I U N E

Pentru noi, cei dela "Pro Basarabia şi Bucovina", tragedia lituaniană nu era ceva de neaşteptat. A dovedit-o şi facilitatea cu care a fost organizată, în aceeaşi zi, manifestaţia de protest din faţa Ambasadei sovietice dela Paris.

Însă, vorba zicalei, "drag mi-e de tine, dar după mine mi se rupe inima", acum când Moscova a anunţat pentru 17 Martie 1991 un referendum şovin pentru aşa zisul T r a t a t a l U n i u n i i, în fond pentru salvarea Imperiului, e cazul să revenim încă odată la Basarabia noastră, punând o singură întrebare:

– Ce se are în vedere, când la Congresul XXVII al PCUS, Gorbaciov spune că "t r e b u i e s ă r e v e n i m, t o v a r ă ş i, l a p r i n c i p i i l e l e n i n i s t e"?

Dacă aluzia e făcută la politica naţională leninistă, atunci stăpânul din Kremlin trebuie să denunţe fără înconjur P a c t u l R i b b e n - t r o p - M o l o t o v şi, deci, cotropirea Finlandei, Poloniei (1939), cea a Ţărilor Baltice, a Basarabiei, Bucovinei de Nord, a ţinutului Herţei (1940) etc.

O denunţare, deci, care, logic şi de drept, pune în afara legii un referendum în teritorii anexate cu forţa armată. În afara legii, fie şi din simpul motiv că autohtonii acestor teritorii, în cazul nostru – românii basarabeni şi bucovineni, nu fac parte din poporul chemat să hotărască prin vot asupra dăinurii sau dispariţiei Imperiului ruso-sovietic.

Un imperiu, în fond neconstituţional, ce există de 74 de ani doar prin teroare şi exterminare fizică a populaţiei "recalcitrante".

Un imperiu ce, la dorinţa fierbinte a lui Gorbaciov, ar urma să-şi obţină "legalitatea" abia prin acest referendum.

Basarabenii, bucovinenii şi herţenii pot, ar trebui chiar să aibă un referendum al lor care să le dea, într'adevăr, libertatea, independenţa şi integritatea naţională de până la 1940.

Ar trebui, dar numai atunci când marea majoritate a autohtonilor va fi sigură că grâul a fost ales definitiv de neghina renegaţilor gata oricând să se înstrăineze, lepădându-se de patria, credinţa şi datinele strămoşilor.

Până atunci ori ce alt fel de referendum este străin aspiraţiilor noastre naţionale, străin ţării noastre natale, străin idealurilor de unitate românească a înaintaşilor noştri şi ca atare, această cursă, această manevră, acest pretins referendum, trebuie B O I C O T A T !

Altfel, "fiecare republică" poate într'adevăr deveni "o amestecătură de popoare", cum numeşte Gorbaciov minorităţile naţionale, reieşind că găgăuzii, să zicem, trebuie să-şi numere voturile aparte!

Pentru că, chipurile, această infimă minoritate, ce numără vreo sută de mii de persoane răspândite în nici 20 de sate, necompacte, formează un popor. Şi, deci, s'ar putea ca aceşti pripăşiţi pe meleagul nostru străbun doar acum o sută şi ceva de ani, să "aleagă" rămânerea în cadrul URSS. Pentru că, vedeţi dumneavoastră, aceşti turci creştinizaţi "nu vor" să fie dominaţi de guvernul naţional român dela Chişinău, visul lor fiind, după părerea "fratelui mai mare" al găgăuzilor, limba rusă şi Moscova-mamă.

De aici, după părerea aceluiaşi "frate mai mare", dacă Basarabia îşi va declara, într'adevăr, prin acest referendum independenţa naţională, domnul Gorbaciov e în drept, cică, să recroiască încă o dată ţinutul dintre Prut şi Nistru, rupând din trupul lui milenar românesc pământurile locuite, prin sireaca noastră bunătate, de găgăuzi sau de ruşi.

Aşadar, spre cunoştinţa renegaţilor noştri autohtoni, referendumul lui Gorbaciov nu este decât o cursă pe care acesta le-o întinde basarabenilor, georgienilor, letonienilor, ucrainenilor şi chiar ruşilor.

Acest referendum, cum constată cu impertinenţă şi unul dintre cei mai retrograzi consilieri particulari ai lui Gorbaciov, un scriitor siberian pe nume Valentin Rasputin, "va demonstra că Fronturile Populare Naţionale care au ajuns la putere în Ucraina, în Moldova, în Ţările Baltice şi în Georgia nu sunt decât nişte minorităţi agitate şi deloc reprezentative" (sic!).

Şi siberianul savurează faptul, încurajându-l pe Gorbaciov, că toate republicile zis unionale, în afară poate de Lituania, îşi vor lega şi în continuare soarta de Uniune.

O unire benevolă, zice dumnealui, aşa cum îşi văd "republicile frăţeşti" viaţa politică şi economică azi şi în vecii vecilor!

Să ne ferească Dumnezeu! Că ştim noi, poate mai bine decât mulţi alţii, şi chiar decât Valentin Rasputin, ce înseamnă un precedent de acaparare de teritorii străine pentru marele nostru vecin din răsărit.

Şi, la urma urmelor, chiar dacă ar fi vorba de o confederaţie, cum susţin unii naivi din generaţiile mai verzi dela Chişinău, de ce această confederaţie trebuie să se facă anume cu Rusia?

Păzea, iubiţi compatrioţi basarabeni!

Nicolae LUPAN

POPORUL MEU NEOBOSIT
(fragment)

Vă văd mergând cu capul plecat, căutând în
pământ
Întrebând
"Cât de profund a fost răul?!? Ce greşeli aşa
mari am făcut?!

Pământul de-atâta oftat a tăcut. Răscolit
Din nord până 'n sud
Dădea semne să crape de-atâta deşeu şi urât...
...Era vremea când se dădea ştartul pentru
"naşterea omului nou"
Se profila mitul "epocei aur" scump atâtor
Irozi şi Pilaţi
(Constructori anormali din născare, alţii
cu voie şi fără voie castraţi)
Mitul era hrănit cu sânge, mucegai şi ţipete cât
s'a putut
Hiena întrecea şacalul în digerarea cadavrului,
copil sau adult...

...Oamenii s'au furişat, pământul de-a avut loc
Le-a pierdut urma
Oamenii eraţi voi, eram noi, turma
Boi sau oi, printre noi şi eroi
Câinii "instructori-profesori cu bâta" în loc
de condei...

Mitul "omului nou" pricopsit, fără duh, laş
invertit
N'a prins putere! Hibridu' a murit!
Vă aud şi vă văd, mă aud întrebând
"Cât de profund a fost răul?! Ce greşeli
aşa mari am făcut?!?"

Dumitru Maria TOADER

CUVÂNT DE SALUT DIN PARTEA "PRO BASARABIEI ŞI BUCOVINEI" rostit de Nicolae Pan Halipa la Chişinău în ziua de 16 Decembrie 1990

Iubiţi compatrioţi, fraţi şi surori!

Daţi-mi voie, în numele Preşedintelui Asociaţiei "Pro Basarabia şi Bucovina" Dl Nicolae Lupan, în numele Comitetului de Conducere al Asociaţiei "Pro Basarabia şi Bucovina", filiala "Pan Halipa" Bucureşti, cât şi în numele meu personal să aduc tuturor participanţilor la cea de a doua Mare Adunare Naţională dela Chişinău un fierbinte salut frăţesc din partea a mii de membri ai "Pro Basarabiei şi Bucovinei" din 25 de ţări ale lumii şi mai ales din partea membrilor a peste 100 de filiale ale "Pro Basarabiei şi Bucovinei" de pe tot întinsul Ţării Româneşti, inclusiv la Chişinău şi Cernăuţi, asigurându-vă că inimile noastre, ale celor de peste Prut şi Carpaţi, bat la fel cu cele ale trimişilor Basarabiei, Bucovinei de Nord şi ţinutului Herţei la această Măreaţă şi Sfântă Adunare Naţională.

Să ştiţi, că prin Statutul însăşi al "Pro Basarabiei şi Bucovinei" am fost, suntem şi vom fi alături de Frontul Popular dela Chişinău în tot ce aţi făcut, faceţi şi veţi face pentru întregirea în cuget şi simţire a Neamului Românesc dintre Prut şi Nistru: limba română ca limbă de stat, alfabetul latin, tricolorul românesc, stema provinciei, readucerea la trupul Moldovei lui Ştefan a Sudului şi Nordului Basarabiei, precum şi a Bucovinei de Nord şi a ţinutului Herţei, acesta făcând parte din judeţul Dorohoi, independenţă totală vis-a-vis de Moscova etc. etc.

Vom fi deasemeni alături de voi în ceea ce veţi decide în legătură cu zisul Tratat Unional care, aşa cum e conceput, ar însemna orice — numai nu mult râvnita libertate şi integritate naţională a românilor basarabeni şi bucovineni.

În încheiere, aş vrea să vă spun că în aceste clipe filialele Asociaţiei "Pro Basarabia şi Bucovina" manifestă ataşamentul lor faţă de Dumneavoastră în întreaga ţară şi printr'un miting de Solidaritate cu basarabenii în Piaţa Revoluţiei din Bucureşti.

MOLDOVA

Moldova nu începe din vadul unui râu!
Din INIMA plecată pe-un glorios mormânt!
Buieştrii scoşi la luptă, nestăpâniţi în frâu,
Nechează în adâncul ecoului răsfrânt.

Trecutul se dezleagă de bucium sfâşiat —
Împodobind cu zbucium vibrândele hrisoave
Şi trec răzeşii mândri de aura ce-au luat
Din cronicile pline de gravele voroave.

De hrăpăreţii ulii amarnic vrăjmăşită —
Mi i-a văzut de stâncă lovindu-se 'n căderi,
Care 'n Carpaţi şi care în unda înroşită
De sânge şi de focul prea deselor dureri.

Ţinteşte 'ncrezătoare în steaua dreaptă-a ei
Şi 'n dăinuiri ţesute în aprigul tumult
Pe care mai coboară astralele scântei,
Când îşi ascultă vrerea lui Ştefan dedemult.

Moldova nu sfârşeşte în vadul unei ape!
În albia de veacuri a INIMII-I hotarul!!
Şi duce până unde pe toţi el îi încape, —
Cei ocrotiţi de-o limbă, ce-şi picură nectarul!!

Octav SARGEŢIU

12 Martie 1979

CONVULSII

În cei 70 de ani trecuţi dela preluarea puterii de comunişti în fostul imperiu ţarist s'a dovedit că marxismul este falimentar.

Ajunsă la un stadiu de prăbuşire, actuala conducere comunistă foloseşte forme de cedare care să nu schimbe nici structura marxistă şi nici pe cea a graniţelor lărgite după cel de al doilea război mondial.

Iar paliativele URSS-ului mi-au amintit o lecţie de istorie a marelui Nicolae Iorga care, la una din ore ne-a vorbit de o legendă ce spune că la Nil, pe mal, un copil rupea dintr'o pâine, când, plin de groază, văzu un crocodil gata să-l înghită.

Copilul o rupse la fugă dar a intuit că va fi totuşi înhăţat de crocodil şi ...i-a aruncat în gura căscată ...pâinea.

A scăpat, aşa cum vrea să scape URSS-ul, aruncând la picioarele capitalismului ţările răsăritene.

Dar faţa politică comunistă ascunsă prin "diplomaţie" nu poate înşela pe nimeni.

Țările capitaliste nu au interesul unei grabnice căderi comuniste spre a nu fi invadate de milioane de fugari "socialiști" cu traistele goale, destabilizându-le.

E limpede: URSS-ul vrea să se refacă economic cu ajutorul țărilor capitaliste și prin unele cedări economico-politice în interior, — păstrându-și osatura veche.

Presupun totuși că în jurul anilor două mii cancerul marxismului va fi extirpat prin revoluție.

Petre PREDESCU – Germania

LA 28 NOIEMBRIE 1990 Asociația "Pro Basarabia și Bucovina" a comemorat în sala Teatrului Național "Vasile Alecsandri" din Iași, în prezența unui numeros public ieșean și a 15 oaspeți dela Chișinău, împlinirea a 72 de ani dela reunirea Bucovinei cu România.

După un serviciu divin oficiat de un sobor de preoți în frunte cu trimisul special al Mitropolitului Daniel al Moldovei și Bucovinei în memoria protagoniștilor Actului Unirii din 28 Noiembrie 1918 dela Cernăuți, urmat de evocarea evenimentului propriu zis, festivitatea s'a terminat cu un frumos program artistic susținut de actori ai Teatrului "Vasile Alecsandri" și cântăreți ai Filarmonicii din capitala Moldovei.

* * *

SIMION OPAIȚ, țăran din satul Ropcea, județul Storojineț, condamnat fără de nici o vină în 1947 la 25 de ani de închisoare, 10 ani de surghiun în Siberia și 5 ani de suprimare a drepturilor civice, pune ziaristului Gheorghe CALAMANCIUC întrebări la care Kievul, Moscova și Bucureștiul nu vor deocamdată să răspundă:

— Ai auzit dumneata ce au organizat azi haholii (rutenii) la Cernăuți? Au sărbătorit ziua reunirii. Auzi dumneata? Reunirea Bucovinei cu patria-mamă Ucraina sovietică! Spune-mi, domnule, când am mai fost noi, românii din Bucovina, uniți cu Ucraina, ca să ne reunim în 1940? Au transmis emisiune în direct la televiziune. Primul secretar de partid al regionalei Cernăuți a ținut o cuvântare, iar adunarea a condus-o însuși președintele Sovietului regional. Să fi auzit dumneata ce cuvinte au rostit vorbitorii la adresa României! Un oarecare prorector, profesor, a anunțat că până la "eliberarea" din patruzeci noi am umblat flămânzi și desculți! Ucraina-soră ne-a salvat pe noi, românii, dela pierzanie! Și încă ceva nemaipomenit: nici un cuvânt nu s'a spus la această adunare despre românii din Cernăuți, adevărații și unicii stăpâni ai acestor locuri. Ca și cum nici n'am exista! O lume întreagă știe că, în urma pactului Ribbentrop-Molotov, acest pământ ce-a aparținut întotdeauna românilor, a fost cotropit în modul cel mai barbar de trupele sovietice și alipit la Ucraina. Și această zi de mare doliu pentru noi, capii regiunii o prefac într'o sărbătoare a lor națională! Zi și dumneata acum, cine ne poate spăla nouă obrazul de această batjocură?

1951 – 1991

Așadar, "VATRA" lui PETRE VĂLIMĂREANU la 40 de ani (!) de apariție trimestrială, pe 36 de pagini, peregrinând dela Roma la Padova, Viena, Munchen, Koln, Paris, Madrid și în cele din urmă — la Freiburg. Un jubileu de pribegie românească deci consfințit cu Nr. 188 al revistei din care spicuim:

Strădaniile "pentru pace" ale lui Gorbaciov au fost de curând răsplătite cu premiul Nobel. Așa că nu în zadar a înarmat până în dinți Irakul, capabil să țină azi piept lumii întregi. Nu degeaba continuă să alimenteze anual, pe pașnicul de Castro, cu miliarde de dolari. Nu fără rost continuă să fabrice cele mai sofisticate arme și'n cantități uluitoare, cărora nici America nu le mai poate face față; întrebat de un ziarist mai curios, a răspuns că numai așa mai poate ține piept șomajului... Dar în același timp nu se rușinează, după 70 de ani de planificări intenționat anapoda, să cerșească de mâncare la toate răspântiile globului, până și la Lichtenstein și Andorra! Libertății Țărilor Baltice se opune cu grosolane tărăgăneli și condiționări, dar când a fost vorba să fie ocupate a fost deajuns o zi! Refuză să restituie Niponilor niște insule, cotropite după victoria altora. De Basarabia, ce să mai spunem? Recunoaște că a fost ocupată după înțelegerea cu Hitler, dar refuză s'o lase din ghiare. După ce-au amputat-o de Hotin și de Cetatea Albă, pentru rest au inventat niște republicuțe, nu mai mari decât o plasă, formate din niște găgăuți de cari până acum nici dracu n'auzise să fi avut o "țară", și din rusnaci aduși acolo ca să ajute la desfigurarea aspectului ei românesc și 'ncurajați acum de-un Gorbaciov cu ifose de țar!..

Basarabia noastră voievodală se găsește azi ca un copil pierdut în beznele pădurii. Toți lupii urlă la ea, și ar pofti-o. Rutenii au sfâșiat deja din carnea ei. Rusnacii aduși de prin toate siberiile ca să-i pocească chipul, sunt ațâțați de cel împopoțonat acum cu Nobel pentru pace, să ceară drepturi de stăpâni, mai mari decât cei ce secole întregi au apărat-o de tătari, de turci și de cazaci. Ca la orice ocazie de pradă, adastă și vecini ce, nu de mult, se proclamau prieteni. Turcii și-au adus aminte de un ciopor de găgăuți, treziți cam târziu la "istorie". Bulgarii se interesează și ei de drepturile unor mii de conaționali, uitând ce fac la ei acasă cu minoritarii turci, și cu Românii din vasta regiune a Vidinului, ca să nu mai vorbim de Aromânii din Giumaia! De unde să aștepte bieții români basarabeni un sprijin? Căci în capul țării "libere" s'a ajuns dela Ștefan cel Mare la ...Iliescu! Carele, întrebat în această problemă, a spus că România... n'are intenții anexioniste! Ca și cum de anexiune ar fi vorba, și nu de-o cruntă sbatere pentru păstrarea ființei noastre românești în acel colț de lume! Dar frații basarabeni, cu energia și cumințenia ce-arată, își vor rezolva și singuri problemele...

În Editura Nistru din B r u x e l l e s a ieşit, în cadrul "Pro Basarabiei şi Bucovinei", cartea "E c o u r i s o v i e t i c e", cu reproducerea veninoaselor articole ale unor renegaţi dela Chişinău împotriva foartei româneştei activităţi a dlui N. L u p a n, înnecat într'u potop de calomnii şi minciuni. Dar dacă scribii de peste Prut ar mai putea invoca şi palida scuză a silei, ce să spunem de unii angajaţi dela "Europa l i b e r ă", ale căror capricii într'o problemă vitală românească, ca aceea a Basarabiei, depindeau mai mult de oful burţii decât de-o aşteptată sensibilitate românească, funcţionari americani, înainte de a fi ambasadori liberi ai unor răni naţionale? E bine că dl Nicolae L u p a n notează şi câteva excepţii: Alexandru G r e g o r i a n şi Mihai C i s m ă r e s c u.

VATRA

"Mă numesc IOAN CULCEA, am 35 de ani şi sânt refugiat politic în Germania... În 1956, când aveam abia un an, tatăl meu a fost arestat şi condamnat la 20 de ani muncă silnică şi 5 ani degradare civică, pentru "crima" de "Uneltire împotriva Ordinii Sociale", adică împotriva regimului comunist...

Din această cauză toată familia noastră a fost privită ca o "oaie neagră". Iar tata, ros de umedele temniţe dela Jilava, Aiud, Simeria, a murit! În 1978 a murit!.."

V I N O O R I C U M !

Bat clopotele, tată,
vijelios bat clopotele!
Şi tu nu poţi să mai plângi,
cu severitatea din obrajii adânci,
nu poţi să mai spui "fiul meu",
la fiecare sărbătoare a sufletului tău!
Bat clopotele, tată!
Vino să plângem împreună,
să plângem cu o floare împuşcată în mână,
să plângem cu ploaie,
să plângem cu soare,
cu ascuţişul unui vârf de ninsoare!
Hai, tată,
să ne trăiască adevărul poemelor,
revolta poemelor!
Aici e viaţă de sulf, viaţă brutală,
fel de fel de viaţă banală.
Chiar dacă bat clopotele iară,
vino să-mi spulberi aceste cioburi de seară!
A înverzit pădurea dela marginea satului,
a înverzit pădurea blând peste mine,
vino, cu ochii secaţi de privire,
vino oricum,
deşi nu-ţi pot spune nimic de bine!..

Ioan CULCEA

De dragoste

SĂ-MI DAI, IUBITO...

Să-mi dai, iubito, sânii tăi
Ca să-i sărut "icoană",
Să plâng de patima dintâi,
Să-mi vindec vechea rană.

S' avem doar lacrimi de iubiri,
De patimi şi de doruri,
Să ne înţelegem din priviri
Şi să plutim prin nouri.

Vom retrăi un vis pierdut
Prin neguri de uitare,
Ca la icoana din trecut
Ne vom ruga în visare!

Să-mi dai, iubito, sânii tăi
Ca să-i sărut "icoană",
Să plâng a patimilor căi,
Să-mi vindec vechea rană!

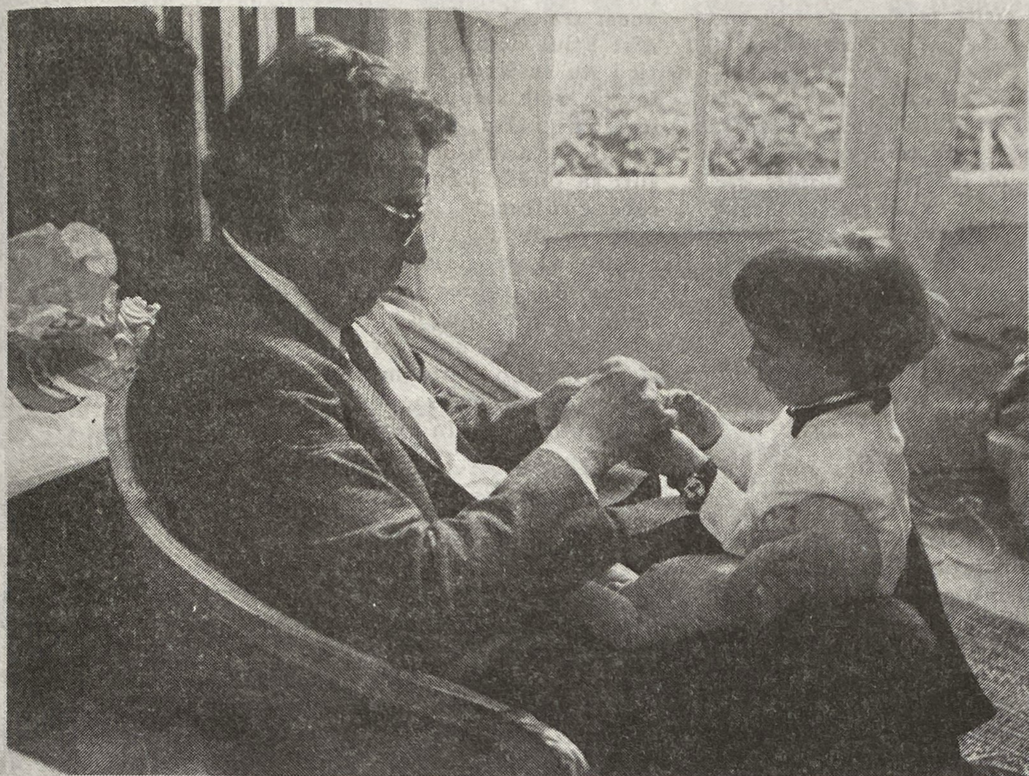
Teodor NOR

G L A S U L I U B I R I I
(t e r ţ i n e)

Simt dimineaţa...
Răsare inima ta
într'un trandafir.
Cine-o mai ştie?
Fericită-i ca un vers!
Cine-o ghiceşte?
Mici frânturi
de fericire, clipe,
cer răscumpărare de venin.
Cum să pictez
şoptit, albastru clar,
când tu visezi, aievea?
Şi-a strâns aripa,
ca vulturul, spre ţintă...
Dorul, e dorul.
Un singur mit,
zeu picurând licori
în cupele de inimi.
Mai văd în roua
în lacrimi înşirată
smaraldele reci.
Parcă-i mai caldă
blândeţea tăcerilor.
Simţi noaptea arzând?
Printre perdele
îi văd înfloririle
rozelor. Sânii.

Alexandru CHIRIAC

N I C O L A E   L U P A N

70

Cu nepoţelul Leon

Născut la 16 Martie 1921 în satul Cepeleuţi, judeţul Hotin. Licenţiat în filologie romană la Universitatea din Cernăuţi şi la Universitatea Liberă din Bruxelles. Combatant în cadrul Regimentului 30 Dorobanţi, Câmpulung-Muscel pe frontul dela Iaşi şi Ungaria, este scos de pe linia întâi (Decembrie 1944) şi "repatriat" cu forţa în Basarabia.

Învăţător în satul său natal şi la Şcoala Nr. 11 din Cernăuţi; Redactor la ziarul "Bucovina Sovietică" şi la Radiodifuziunea română din Cernăuţi; Redactor-şef la televiziunea republicană din Chişinău – concediat pentru naţionalism românesc; Director la Filarmonica din Chişinău; Redactor-şef la Postul de radio "Luceafărul" – concediat pentru acelaşi "naţionalism românesc" şi ţinut fără serviciu trei ani şi jumătate.

La 5 Martie 1974 este izgonit din Chişinău cu soţia şi trei copii. Se stabileşte în Belgia.

Muncitor la o uzină; Profesor de limba rusă la Şcoala Superioară de Secretariat ECSEDI şi la Şcoala de limbi străine "Berlitz" din Bruxelles; Colaborator netitular la Postul de radio "Europa Liberă" din Munchen şi la diferite periodice româneşti din exil; Membru al Academiei Româno-Americane.

Autor al unui manual de literatură pentru şcolile medii din Bucovina (scos din programa de învăţământ pentru dedesubturi româneşti); Autor a trei adaptări pentru Teatrul Muzical-dramatic din Chişinău după romanul "Tăunul" de E. Voinici, "Don Ouijote" de Cervantes şi "Căsătoria lui Belughin" de A. Ostrovschi; Traducător al Vechiului Testament şi al multor cărţi de clasică mondială; Colaborator la Revue Universitaire de Louvain "Documentation sur l'Europe Centrale", unde publică numeroase studii privind Basarabia şi Bucovina.

Scoate la Editura Carpaţi din Madrid broşura "Basarabia – colonizări şi asimilare" şi cartea "Plânsul Basarabiei"; fondează Editura Nistru din Bruxelles unde publică: "Bessarabie – terre roumaine", "Scrisoare fratelui meu", "Scrisoare din "închisoarea popoarelor" (în limbile română, franceză şi engleză), "Pământuri româneşti", "Imagini nistrene", vol I şi vol. II, "La Roumanie – victime de l'expansionnisme russe", "Ivaniadă"; redactează şi editează revista "Basarabia şi Bucovina".

Fondator-Animator al Asociaţiei Mondiale "Pro Basarabia şi Bucovina" şi al Filialei cu acelaşi nume dela Bucureşti, Asociaţie ce ţine mereu trează atenţia opiniei publice asupra acestor provincii româneşti ocupate de Rusia Sovietică, Nicolae LUPAN, stabilit împreună cu soţia şi trei copii la Bruxelles şi apoi la Paris, duce o activitate continuă de ziarist şi scriitor, ţinând totodată conferinţe în diferite oraşe ale lumii: Paris, Koln, Munchen, Frankfurt, Los Angeles, Washington, Nurnberg, New-York, San Francisco, Miami, Montreal, Toronto, Bruxelles, Bucureşti, Iaşi etc.

R Ă S U N E T E . . .

Dl Nicolae Lupan şi-a strâns într'un volum, "Imagini nistrene", schiţele citite la Europa Liberă, în care se vede jalnica stare de azi a Basarabiei, a Transnistriei, Bucovinei de Nord şi Herţei, cotropite de ruşi. E un mare noroc că avem printre noi aici, în lumea liberă, un fiu al Basarabiei, curajos, cult, talentat şi plin de dragoste de ţară şi de neam, care ne ţine trează veghea la interesele vitale ale românismului din răsărit. Iată o carte al cărei conţinut a străbătut văzduhul spre mângâierea fraţilor robiţi, arătându-le că nu sunt părăsiţi, carte ce-ar trebui să fie pe masa fiecărui român care, luându-şi lumea'n cap, ştie de ce-a plecat de acasă.

VATRA, Nr. 177, 1987

Nicolae Lupan a lucrat în Bucovina şi Basarabia în sectorul radioteleviziunii, încercând să menţină o prezenţă, o preocupare şi o afirmare românească, până când elementul naţional a stârnit supărarea, nu a internaţionalismului proletar, care de altfel nici nu există, ci a naţionalismului asupritor rusesc şi rusificator. Basarabeanul Lupan şi-a dedicat multe din emisiunile sale pământului pe care a văzut lumina zilei şi citindu-i paginile de azi, cuvinte legănate ieri pe undele depărtărilor, am înţeles mai bine de ce a simţit datoria, mai întâi să le rostească, apoi să le tipărească, fiind de folos la inimă şi minte pentru cei aflaţi în dublă robie, străină şi comunistă, dar şi celor ce au părăsit ţara auto-ocupată, în care securitatea şi miliţia create după chipul şi asemănarea corespondenţilor din Uniunea Sovietică, îi fac pe Români să se simtă străini în propria lor ţară, silindu-i ca, atunci când au posibilitatea, să ia drumul străinătăţii, care, chiar dacă nu ne îndrăgeşte, cel puţin ne acceptă.

Constantin MAREŞ
Cuvântul Românesc, August 1987

...Nicule, ei se tem de tine! Ei îşi dau perfect seama, că emisiunile tale se retransmit dela gură la gură, pe tine, probabil, te citează tineretul, te simpatizează lumea şi asta nu le convine şefilor. Este ştiut, că acolo încă persistă dogmele staliniste şi orice abatere dela ele contravine ideologiei sclavagismului sovietic.

Dar tu nu trebuie să disperi, ci din contra – trebuie să-i demaşti cu o şi mai mare ardoare pe ciracii Kremlinului care ţin sub papucul sclaviei şi a teroarei inchizitoriale popoare întregi, zeci de ani de zile.

Eu te asigur, că la aceste articole s'a lucrat mult, fiind pusă în picioare toată Academia Moldovenească în frunte cu Simion Cibotaru. Chestia cu bilingvismul este opera lui Corlăteanu (eu îi cunosc stilul). Dar el, săracul, trebuie să se conformeze. N'are altă ieşire între balauri.

Mă miră de Valentin Roşca. Dacă ai observat, mai sus l-am prezentat ca pe prietenul meu. Şi într'adevăr am fost prieteni; nu odată am făcut chefuri împreună. Ştiam, că aparent, s'a vândut regimului, dar până în asemenea hal – nu mi-am închipuit. Dumnezeu nu bate cu băţul!..

Bogdan SPĂTARU
Ierusalim, 26 Decembrie 1983

...Nu intru în analiza amănunţită a minciunilor şi calomniilor debitate la adresa D-tale prin articolul publicat în "Moldova Socialistă". Acei, care au citit acest articol şi au trăit sau trăiesc sub regimul comunist ştiu, desigur, foarte bine că în Uniunea Sovietică nu se iartă faptele de natura acelora de care te învinuieşte semnatarul articolului şi că nu ai fi fost iertat nici Dta, dacă ai fi comis asemenea fapte.

Înarmându-mă cu răbdare şi cu o lupă, m'am silit să citesc până la capăt interminabilul articol, în care confratele Dtale "de condei", cu numele românesc de F. Ciobanu, cântă osanale Uniunii Sovietice şi proslăveşte "binefacerile" şi "fericirea", aduse Basarabiei şi celorlalte provincii smulse de soviete din trupul României.

Articolul, ca atare, nu m'a impresionat. Este alcătuit după un model prefabricat şi trâmbiţat invariabil de presa sovietică ani în şir, cu modificările adecvate, în cazuri asemănătoare.

Constantin DARDAN
Los Angeles, 7 Februarie 1984

Nicolae Lupan a emigrat din URSS relativ nu demult, în 1974, când a plecat în Belgia, unde chipurile îl invitase o rudă apropiată şi acum încearcă să descopere "adevărul", cum se exprimă el, despre Uniunea Sovietică...

O atenţie sporită acordă N. Lupan mai ales activităţii desfăşurate de Uniunea scriitorilor din R. S. S. Moldovenească, menţionând, nu o singură dată, că literatura moldovenească ar fi, cică, conjuncturistă şi că ea cântă doar anumite evenimente: 1 Mai, 7 Noiembrie, Ziua Constituţiei ş. a., că literatura noastră s'a aflat în ultimii 30 de ani în declin total. N'o să mă refer la paleta succeselor înregistrate de colegii mei. Ele sunt ştiute pretutindeni, le ştie, la sigur, şi Nicolae Lupan. Un singur exemplu. E vorba de Victor Teleucă, consăteanul dumneavoastră, creaţia căruia e cunoscută nu numai la noi, ci şi în întreaga ţară.

Nicolae DABIJA
Cepeleuţi, 26 Decembrie 1987

Pe Nicolae Lupan l-am întâlnit prin anul 1947. Pe atunci lucra ca învăţător. Preda algebra la şcoala din sat. Şi iată el, proaspăt reîntors nu ştiu de unde de pe alte meleaguri, ne spunea nouă, elevilor: "Fie pâinea cât de rea, tot mai bine'n ţara mea". Într' adevăr e o spusă genială a poporului, oamenii ţinând veşnic la ea. Şi pe unde ar umbla ei, se întorc, în cele din urmă, la baştină, se întorc să vadă ce fac oamenii, să-şi vadă pământul, izvoarele, mahalaua în care s'au născut. Nicolae Lupan nu numai că a rupt-o pentru totdeauna cu satul natal, dar pe deasupra, îl bârfeşte în tot felul. De fapt, el vorbeşte în culori negre despre întregul mod de viaţă pe care-l duc moldovenii subliniind cu orice ocazie că arta şi literatura noastră sunt sub orice nivel. Dar oare acest N. Lupan să nu ştie că Ion Druţă e o mândrie a acestui pământ? Să nu ştie el că Grigore Vieru este un poet atât de aşteptat nu numai de copii , ci şi de maturi? Oare să nu-l fi văzut el pe Spiridon Vanghele în Belgia, să nu fi văzut cărţile lui traduse în franceză?..

Victor TELEUCĂ
Cepeleuţi, 26 Decembrie 1987

Dragă şi iubite Nea Nicolae!

Scriu aceste câteva rânduri, obsedat de un adânc sentiment de emoţie şi învolburare sufletească.

Pe parcursul acestor ani câţi nu sunteţi acasă mereu şi mereu m'am gândit la destinul D-voastră şi Dumnezeu mi-e martor că întotdeauna, când era cazul, v'am apărat bunul nume şi reputaţia de adevărat bărbat şi patriot al Basarabiei.

Dar să vedeţi că atunci când adevărul a ieşit la suprafaţă şi timpul a pus totul în ordinea firească a lucrurilor, iar Dumneavoastră aţi devenit aici, la noi, un simbol al libertăţii şi demnităţii, cozile de topor şi-au şi schimbat atitudinea, aplaudându-vă!

Oricum, aţi fost un mare profet şi eu mă mândresc că anume Nicolae L u p a n mi-a fost primul părinte spiritual, care mi-a deschis încă în acei ani când lucram împreună ochii la atâtea lucruri!..

Urmăresc, pe cât e posibil evoluţia Dumneavoastră şi-s încântat de energia, perseverenţa şi curajul civic ce-l manifestaţi pe parcursul atâtor ani.

Mihai MORĂRAŞ

Chişinău, 30.IX.90

L-am cunoscut, însă nu pot spune foarte bine, pe domnul Nicolae Lupan încă în perioada când conducea postul pentru tineret la radioul moldovenesc. Eram student, încă nu trecusem de douăzeci de ani. Colaboram prin articole, reportaje şi interviuri. Prima oară când l-am văzut mi s'a părut un om distins, care îşi cunoaşte valoarea şi care nu ar accepta în nici un caz să i se ştirbească demnitatea.

Pe atunci, noi, tinerii, discutam în mare taină despre Sadoveanu şi George Coşbuc, despre Rebreanu, Blaga, Arghezi, despre Ciprian Porumbescu şi încă despre atâtea alte nume, care au făcut cinste culturii româneşti şi care s'au înscris pentru totdeauna în patrimoniul ei.

Domnul Nicolae Lupan, când cobora de sus în cabinetul redactorilor — aproape toţi tineri şi foarte tineri — nu discuta prea mult cu noi, deoarece se dovedea zgârcit la vorbă. Ne sugera, în schimb, anumite teme şi ne îndemna să apelăm în materialele pe care le pregăteam la nume de referinţă din cultura noastră. Astfel, rând pe rând, noi, redactorii, am îndrăznit să cităm pasaje din proza cu subiect istoric a lui Mihail Sadoveanu, am îndrăznit, de asemenea, să ne amintim cele mai frumoase strofe din creaţia lui Coşbuc, Blaga, Arghezi. Şi tot în aceeaşi perioadă a răsunat la postul de radio pentru tineret şi "Balada" lui Ciprian Porumbescu.

Dela domnul Nicolae Lupan, prin urmare, noi, un grup de tineri ziarişti în devenire, învăţam pe atunci ce va să însemne curajul. Şi lecţia aceasta nu am putut-o uita peste ani şi nici nu o putem da uitării.

Dar rândurile acestea, pe care le aştern acum, urmăresc, totuşi, alt scop. Consider că o personalitate, care s'a afirmat în Occident şi care în anii de despărţire cu moşia strămoşească nu ne-a uitat nici pentru o clipă, ci a pledat mereu pentru cauza noastră, şi a pledat insistent, până chiar şi în faţa Prezidentului Statelor Unite, consider, deci, că o asemenea personalitate nu are nevoie în prezent de laudele noastre. Omului acesta, aş îndrăzni să afirm, nu-i mai lipseşte nimic decât Patria. Mulţi din câţi au fost plecaţi de acasă au revenit în ultimul timp la baştină, şi-au vizitat rudele şi cunoscuţii şi numai pe Domnul Lupan nu l-am văzut în această perioadă printre noi. S'a deplasat până la Iaşi, până în fosta capitală a Moldovei lui Ştefan cel Mare, o fi stat, probabil, să se uite la noi de peste Prut, dar nu l-a trecut şi n'a pornit spre nordul baştinei sale.

Cauza este una singură: Nicolae Lupan a fost lipsit de drepturile de cetăţean al republicii noastre. Ceea ce echivalează cu o mare nedreptate. Socot că este de o datorie întru a pleda să i se întoarcă cetăţenia fratelui nostru basarabean, deoarece aceasta ar echivala cu stima pe care i-o purtăm şi ar mai adeveri că suntem cu adevărat o republică suverană şi că ştim să ne apreciem compatrioţii.

Şi mă întreb: pe când să te aşteptăm acasă, domnule Nicolae Lupan?

Cât de curând. Aceasta este dorinţa noastră. Sunt şi suntem siguri că şi a Dumneavoastră.

Haralambie MORARU
"Curierul", Sâmbătă, 22 Decembrie 1990

Într'adevăr, anul trecut am fost la Putna — la Mormântul lui Ştefan cel Mare, unde am şi făcut Noaptea Învierii, împreună cu soţia, am fost la Baia, la Suceava, la Ruginoasa şi, bineînţeles, la Iaşi...

Ca să fiu sincer, contrar presupunerii multapreciatului meu fost subaltern Haralambie Moraru, nu m'am uitat peste Prut, adică la basarabenii mei dragi. N'am făcut-o din principiu. Şi tot din principiu nu-mi va călca piciorul în Basarabia, atâta timp cât acest pământ scump pentru întreaga suflare românească va rămâne pângărit în continuare de Armata Sovietică.

Adevărat, foarte adevărat, tânjesc grozav după locurile natale. Asta însă nu înseamnă deloc că-mi lipseşte Patria. Patria mea, ca şi a tuturor românilor basarabeni şi bucovineni este România, unde din 12 luni ale anului trecut şapte le-am stat în capitala ei. Chiar dacă nu sunt de acord cu politica antiromânească a guvernului dela Bucureşti privind teritoriile înstrăinate.

Nu trebuie confundată noţiunea de baştină cu cea de Patrie. Patria basarabenilor şi bucovinenilor este România. Chiar dacă Dan Marţian, Alexandru Bârlădeanu, Petre Roman şi Ion Iliescu nu pun deschis în faţa Moscovei revenirea noastră la sânul Ţării Româneşti.

Cât despre dreptul meu de cetăţean, n'am încetat a fi român, român basarabean, nici în Decembrie 1944, când comuniştii dela Bucureşti m'au forţat să mă "repatriez" la ruşi. Şi nici în Martie 1974, când autorităţile comuniste dela Chişinău, în frunte cu Bodiul şi Lucinski, m'au forţat, "Pentru naţionalism românesc", să-mi părăsesc locurile natale şi mormintele părinţilor. Când, după cum scrie distinsul publicist Haralambie Moraru, aceleaşi autorităţi m'au "lipsit de drepturile de cetăţean al republicii". Drepturi pe care, de altfel, nu le-am cerut niciodată ruşilor din Basarabia. Cum s'ar zice, în 1945, "peste noapte şi din oficiu" am fost făcut cetăţean sovietic.

Resping categoric şi ideia pretinsei "cetăţenii basarabene". Da, o resping! Chiar dacă la Chişinău, iar în ultimul timp şi la Bucureşti, apare câte o notă patetică falsă, negândită până la capăt, cum ar fi cea cu "Basarabia ne cheamă!"?!..

Oricum, lumea, aşa cum este ea, încă nu umblă cu capul în jos, iar muntele deocamdată nu se duce la Mahomed!

Deci, e vorba de o chemare apolitică, antiromânească, de o acţiune în fond ...prosovietică!

O chemare regretabilă, deci, care, din păcate, a tras în cursă români basarabeni de pe tot cuprinsul Ţării!..

Să fie clar: în documentul **"Despre drepturile electorale ale românilor basarabeni de pretutindeni"**, adoptat în unanimitate la 27 Noiembrie 1990 la Iaşi, poziţia participanţilor la Congres e limpede:

"Primul Congres al Asociaţiei "Pro Basarabia şi Bucovina" propune Parlamentului dela Chişinău să adopte o lege, care să permită tuturor basarabenilor rezidenţi în România sau în străinătate să participe cu votul lor la toate deciziile de importanţă majoră pentru Naţiunea Română".

"Naţiunea Română" îi include şi pe basarabenii deştăraţi dar cu drept de vot în locurile de baştină fără a inventa cetăţenii absurde.

Cetăţenie înseamnă n a ţ i o n a l i t a t e!

Cât despre aşa zisa "Republică Moldovenească", sovietică sau nesovietică, eu personal n'am recunoscut-o şi n'o recunosc.

N'o recunosc pentru că din punct de vedere al Dreptului Internaţional este ilegală: basarabenii n'au cerut nicăieri şi niciodată să fie rupţi din trupul ţării natale — România.

Un singur lucru trebuie să înţeleagă întreaga suflare românească din Basarabia şi Bucovina de Nord: n'a existat, nu există şi nici poate exista vreodată o cetăţenie basarabeană sau bucovineană! După cum nu poate exista cetăţenie oltenească sau muntenească!

Între Nistru, Tisa, Dunăre şi Marea Neagră nu poate fi vorba decât de o singură limbă — limba română!

Între Nistru, Tisa, Dunăre şi Marea Neagră nu poate fi vorba decât de un singur popor — poporul român!

Între Nistru, Tisa, Dunăre şi Marea Neagră nu poate fi vorba decât de o singură cetăţenie — Cetăţenia Română!

Între Nistru, Tisa, Dunăre şi Marea Neagră nu poate fi vorba decât de o singură ţ a r ă — România!

Iar Ţara nu poate fi identificată cu un regim politic, fie el autohton sau de ocupaţie, cum e cazul Basarabiei, Bucovinei de Nord şi Ţinutului Herţei.

Aşadar, dragă domnule Haralambie Moraru, îţi mulţumesc din suflet pentru gândurile calde ce mi le porţi, îţi zic şi eu pentru "cât de curând", dar fără Armată Sovietică de ocupaţie.

Nicolae LUPAN

DIN POŞTA REDACŢIEI

Dragă frate Lupan,

Am primit revista "Basarabia şi Bucovina", care nu numai că mi-a plăcut dar m'a impresionat din cale-afară. Tocmai în aceste zile mă gândeam la Balada lui Ciprian Porumbescu şi de aceea am apreciat articolul despre el şi bineînţeles, Cântecul Tricolorului. Peste toate mi-au vorbit frumoasele poezii, excepţie ale mele, şi m'am gândit să scriu aceste rânduri pe care m'ai bucura dacă le-ai publica...

Citindu-vă, fraţii mei de peste Prut, am rămas profund impresionat de frumuseţea poeziei voastre. Reuşiţi să daţi o lecţie despre ce înseamnă Poezie, cu literă mare.

Din lupta voastră, curată ca apa izvoarelor în jurul cărora se mai adună şi astăzi bourii sacri de de vremea lui Ştefan cel Mare, naşte exact pe măsura lui, obiectul de artă cu forma sa cizelată. Are loc, aş zice, minunea eresului, care după tradiţia populară, pasărea măiastră "cată să se facă om", la Lucian Blaga, acest Om, fiind Avram Iancu.

Versurile voastre, înfrăţite cu doina păstorului mioritic şi a lui Vasile Alecsandri, duc în ele lumină din pânzele lui Luchian sau povestirile lui M. Sadoveanu şi poartă dulcea tristeţe a dorului: dor nemângăiet, cântat în balada lui Ciprian Porumbescu sau Rapsodiile lui George Enescu.

Mihai Eminescu s'ar arăta astăzi bucuros dac'ar vedea cum sub razele Luceafărului său nemuritor, s'au deschis atâţia crini ai luminilor. Vă asigur, Mihai Eminescu ar fi mândru de voi. La fel şi Stamati, Donici, Haşdeu, Stere.

Versurile voastre, prin prospeţimea lor, ca florile Carmelului dintr'o Cântare a Cântărilor, împrumută o sevă nouă, primenitoare rădăcinilor ţării. Din dragostea nestrămutată ce-o purtaţi faţă de România, Istoria Românilor şi graiul strămoşesc, reînvie în inima Patriei, Ceahlăul, Pionul lui Zamolxe, Bradul cel bătrân, spiritul cel veşnic al neamului, Nicolae Iorga; sub lumina împrăştiată dela Nistru pân' la Tisa, cronicarul cronicarilor vă întinde braţele şi vă şopteşte cuvintele biblice: "Lăsaţi copiii, să vină la mine".

Mânăstirea Meşterului Manole, Suceviţa lui Alexandru cel Bun, Putna cu mormântul lui Ştefan-Vodă, Sarmisegetuza lui Decebal, Alba Iulia lui Horia, osuarele dela Mărăşti şi Oituz, soldatul-mareşal Ion Antonescu şi alături de ei neamul tot, în odăjdii de sărbătoare, vă aşteaptă!

Cu ei şi cu noi, aceiaşi fraţi de sânge, sunteţi.

Ceasul dreptăţii noastre va suna curând. Nici o forţă n'o mai poate ţine pe loc. N'auziţi urcând dela Soveja până la Chişinău şi Cetatea Albă, Bălţi şi Cernăuţi, pe Prut şi Nistru , pe Ceremuş, glasul apocaliptic din Cântarea României a lui Alecu Russo, cum anunţă împlinirea ce va să vie?

Întreg pentru voi, vă sărută, demni urmaşi ai lui Mateevici şi Posteucă,

Ovidiu VUIA

Giessen, 28 Noiembrie 1990

Mult stimate Domnule Lupan,

Întors acasă, după o lipsă mai îndelungată, am găsit scrisoarea Dumneavoastră.

Nu pot să nu mă bucur, de faptul, că astăzi, "Pro Basarabia şi Bucovina" a devenit o instituţie. Vă felicit pentru tot ce aţi realizat. Urmăresc cu interes evoluţia situaţiei generale din ţară şi

constat că, ideea reunirii tuturor românilor, a prins glas concret, în care Basarabia şi Bucovina sunt pe buzele tuturor în ţară şi peste hotare. Doresc "Pro Basarabiei" succese cât mai mari şi împlinirea scopurilor, atât de frumoase, pentru care a fost creată.

Iulian CAŢICHI

Munchen, 30 Noiembrie 1990

Stimate Domnule Nicolae Lupan,

Cuvântul scris este o axă cardinală a oricărei mişcări şi transformări umane. Revista de istorie, cultură şi informare "BASARABIA ŞI BUCOVINA" este o oglindă poliedrică a scrisului şi spiritului contemporan românesc, precum şi a redacţiei sale, care îl generează în tumultoasa cerere de cultură şi participare românească.

Orientată de o dialectică ideologică modernă a românismului de pretutindeni, această revistă este totdeauna vie, fremătând continuu, încărcată de propuneri şi sugestii de adevărată artă a verbului sau a figurativului, de oriunde s'ar ivi din România Mare.

Fără a se supune rutinei, deschisă fluxului luminos de idei, revista demonstrează o excepţională curiozitate faţă de ceea ce este nou în concordanţa deplină cu multiplele domenii de activitate din patria noastră.

Vastele sale dezbateri în jurul nucleelor tematice de o arzătoare actualitate românească exercită o mare putere de atracţie asupra cititorilor români de pretutindeni, la care ajunge această revistă de prestigiu internaţional, prin analizele şi imaginile autocuprinzătoare, de multe ori demitizate ale contemporaneităţii româneşti, dar totdeauna călăuzite de acul fermagnetic al busolei publicistice profund umanist de pretutindeni.

Revista "Basarabia şi Bucovina" s'a justificat şi se justifică prin sine cu prisosinţă, mai ales prin credinţa sa nestrămutată în ideile reîntregirii Basarabiei cu patria mumă...

Prof. Ionel PROTOPOPESCU

Dragă Domnule Nicolae Lupan,

Azi pot să vă dau de ştire, că Trilogia mea — despre Voicu, fiul lui Tudor, luptător în armata domnitorului Ştefan cel Mare — a apărut în sfârşit în versiune întreagă şi se vinde ca pâinea cea caldă. Timpurile au fost furtunoase şi Voicu a luptat cu bărbăţie în două mari bătălii cu Turcii, în Crimeea, unde l-a trimes Domnul să apere Mangupul, în marele război de uzură, pe care oastea lui Ştefan l-a dus în 1476, ca să-i gonească din Moldova pe păgâni.

Serios vorbind, nu se ştie ce ar fi devenit bătrâna Europă şi cum ar fi arătat la acest sfârşit de mileniu, dacă marele iureş al osmanlâilor în frunte cu însăşi Muhamed Cuceritorul nu ar fi fost de două ori stăvilit de mica Moldovă, dacă grandioasa înaintare a Semilunei n'ar fi fost puternic domolită şi sleită de lupta lui Ştefan, care nu lăsa sabia din mână, pe când împăraţii şi regii din ţările Apusului nu ieşeau din aventuri amoroase şi intrigi de palat. Voicu a avut şi el multe aventuri, dar fondul lor istoric e solid documentat, bazat pe lucrările lui Iorga, Hurmuzachi, Bogdan şi ale altor eminenţi cărturari...

Anatolie COGAN

Chişinău, Decembrie 1990

N O T Ă: Recomand cu căldură Filialei "Pan Halipa" Bucureşti să comande câteva zeci de exemplare din Trilogia despre Voicu, fiul lui Tudor care ar interesa pe mulţi dintre membrii "Pro Basarabiei şi Bucovinei". Anatol Cogan, un scriitor integru şi serios, merită să fie citit nu numai în Basarabia, dar şi în toată România.

N. L.

Mult stimate Domnule Nicolae Lupan,

Vă felicit din tot sufletul pentru că aţi reuşit să stabiliţi în ţară filiale ale "Pro Basarabiei şi Bucovinei" în condiţii atât de grele chiar şi sub actualul guvern.

Activitatea Dvs. este de mare necesitate şi împreună cu reprezentanţii opoziţiei (chiar aşa diferiţi cum sunt) constituie speranţa de îndreptare (măcar în parte) a politicii naţionale din România spre o adevărată democraţie. Adevărul trebuie să triumfe. Sunt alături de Dvs. pentru acţiunile din ţară şi din străinătate. Ştiu în ce necazuri financiare şi morale vă zbateţi, dar aţi realizat foarte mult pentru cauza românească.

Vă rog să-mi spuneţi dacă v'ar folosi să vă fac o hartă România Mare, Drapelul cu Stema oraşului Chişinău, *capitala Basarabiei,* şi Drapelul cu Stema oraşului Cernăuţi, *capitala Bucovinei, pentru viitoarele întruniri din 1991?*

Oana VASILOSCHI

Dusseldorf, 27.XI.1990

O SCRISOARE MONSTRUOASĂ
(f r a g m e n t e)

Stimate şi dragă nene Lupan,

Am primit "avizul de cotizaţie", în care scrie că nu am plătit niciodată cotizaţie. Problema e că eu nu mai fac parte din Asociaţie.

Studiind istoria, am ajuns la concluzia că ideea de unire nu este tradiţională naţiunii române. Moldovenii şi regăţenii s'au ciondănit dintotdeauna, iar unirea din 1859 a fost ceva prefabricat...

Am mai învăţat că civilizaţia Ardealului se datoreşte influenţei benefice a aşa zişilor "ocupanţi". Poveşti! Dela nemţi şi unguri s'au învăţat multe, iar civilizaţia prin ei s'a însuşit.

După "unire", Ardealul a început să decadă, tras fiind în jos de "uniformizarea" prin influenţă a vecinilor, care nu au cunoscut casa din piatră, ci doar pe cea din lemn, sau în sud, cea din chirpici...

Deci, din acest spirit de patriotism local, îmi declin aderenţa la Asociaţia care promovează cauze străine acestui principiu.

Ştiu că veţi fi dezamăgit, dar în calitate de "European" (că doar în Franţa trăiţi, deci înţelegeţi acest principiu), veţi tolera nu numai Estonia şi Basarabia liberă, dar şi Ardealul liber, independent.

Majoritatea oraşelor ardeleneşti au făcut revoluţie (Timişoara, Sibiu, Cluj, Alba, Cugir, Caransebeş etc.), şi încă SERIOS (cruci de lemn, morţi), pe când Moldovenii, ei ce-au făcut pentru revoluţie? Nimic, şi-i mare ruşine...

Dv. aţi dovedit, mai mult decât mulţi Români, un adevărat caracter, mult intelectualism şi un adevărat patriotism pentru o cauză ce vi se pare justă. Toată stima!

Eu am certitudinea că doi oameni se pot preţui, chiar dacă sunt în partide, organizaţii sau tabere diferite.

Nu cred că aţi auzit de existenţa taberei "Ardealul", ea a fost, şi încă dăinuieşte. Pare-mi-se că ideea a fost cochetată de Ion Raţiu, dar vag.

Dar să vă aduc argumente în sprijinul tezelor mele: — la Timişoara Românii au votat masiv cu Ungurii, doar pentru a-şi arăta "desidenţa" faţă de Bucureşti.

Concepţia Ardealului este: tot nu s'ar simţi bine Românii în şcoli maghiare, deci, fiecare cu şcoala lui. Ceea ce Bucureştiul nu admite, şi pe chestia asta, bagă "fitile" prin Vatra Românească.

În fine, repet, păstrez o frumoasă impresie caracterului dv., după ce v'am cunoscut la Montreal.

În România s'a auzit vorbindu-se de dv., sunteţi cunoscut, celebru. Felicitări.

Tata vă este enorm de recunoscător, vă iubeşte şi vă stimează.

Şi eu vă stimez, dar ca un individ cu alte opinii şi ataşamente, e vorba de un respect pentru un om care a mers şi merge pe o cale dreaptă.

Multe salutări şi mult respect,

Alex CRISTEA

Montreal, 26 Noiembrie 1990

NOTA REDACŢIEI: Publicăm această scrisoare antiromânească cu titlu de discuţie în paginile revistei noastre. Aşteptăm, deci, reacţia cititorilor.

Mult stimate Domnule Profesor Nicolae Lupan!

Cu ocazia sărbătorilor, vă rog permiteţi-mi să vă urez sănătate, fericire, mari succese în opera nobilă a Dvs în redobândirea celor mai frumoase idealuri umane ale Neamului, căreia i-aţi jertfit toată viaţa.

Sunteţi cel mai obiectiv Cetăţean în analiza şi aprecierea acţiunilor concrete monstruoase ce am avut nenorocirea de a le trăi.

Aţi fost singurul Om ce în 1986 expunea adevărul şi despre mine personal ("în rolul în care am fost"). N'au vrut să audă şi nu vor... duşmanii, colaboraţioniştii, cameleonii politici, ce au încercat să vă contrazică şi pe Dvs.

În schimb v'am auzit la Bucureşti, v'am auzit la Baştină, m'a inspirat mult, inapreciabil, şi mi-a ajutat să rămân în viaţă.

Vă mulţumesc cu nespusă recunoştinţă, cum ar mulţumi un creştin pentru salvarea dela moarte. Dumnezeu să vă miluiască.

Am fost ani de zile un disciplinat ascultător al emisiunilor Dvs. Sufleteşte ne mângâiam şi speram... Era extrem de greu, dar încercam să ne aducem aportul posibil în munca profesională. Mulţi pe care i-am sprijinit şi format n'au înţeles. Mă bucur că f. mulţi, totuşi, înţeleg în prezent.

Noi, telespectatorii am avut fericirea să-l vedem la Chişinău, anul trecut, pe fiul Dvs — Domnul Victor Lupan. Şi-a expus poziţia socială. I-a impresionat pe toţi prin manierele D-lui, potenţialul gândirii, inteligenţa şi originalitatea apuseană — europeană, pură.

Cu deosebită admiraţie şi bucurie constatăm şi întâlnirea Dvs cu Sfântul Părinte.

Încă odată vă doresc Sărbători fericite!

Cu mare recunoştinţă şi înaltă apreciere,

A. V.

Chişinău, 23.XII.90

SEMINŢE AMARE

În "Literatura şi Arta" din 13 Decembrie 1990 se anunţă că "în acest an pentru prima dată premiile revistei "Ateneu" din Bacău au fost "i n t e r n a ţ i o n a l e" (sublinierea noastră). Ca şi cum premianţii bucureşteni Z. Ornea, Laurenţiu Ulici, Cristian Teodorescu şi premianţii chişinăueni Nicolae Dabija şi Leo Botnaru n'ar fi români din una şi aceeaşi ţară — România.

* * *

În acelaşi număr al amintitului săptămânal, şefa "Secţiei Autoadministrare locală a Cancelariei de Stat a Guvernului R. S. S. Moldova" Tamara GOLENCO spune:

"După război şi r o m â n i i (subl. n.) au avut raioane, dar le-au comasat mai apoi în judeţe. La e i (subl. n.) am găsit ceva de folos în legile anilor 20..."

Cum s'ar zice, la Chişinău, "românii" sunt... "ei", iar basarabenii suntem... "noi" şi n'avem "nici în clin nici în mânecă" cu "ei"... românii!

COMITETUL DE LECTURĂ şi premiere a lucrărilor artistice-documentare despre Basarabia şi Bucovina, prezentate la concursul anunţat la începutul anului 1990 de către Asociaţia "Pro Basarabia şi Bucovina", m u l ţ u m e ş t e tuturor celor ce au răspuns la anunţ şi promite publicarea rezultatelor pentru cât mai curând posibil.

ASOCIAŢIA MONDIALĂ "PRO BASARABIA ŞI BUCOVINA" CONSILIUL NAŢIONAL ROMÂN ŞI FILIALA "PAN HALIPPA" BUCUREŞTI

anunţă comemorarea a 73 de ani dela reunirea Basarabiei cu România pentru MIERCURI, 27 MARTIE 1991, ORELE 18.00 în Aula Universităţii din Bulevardul M. Kogălniceanu 64, Bucureşti.

Intrarea numai cu invitaţii cerute la Sediul Asociaţiei din Str. Alexandru Donici, 32.

